

Бібліотечні уроки в початкових класах

Методична розробка

Автор: бібліотекар
Андрійчук Алла Миколаївна

ЗОШ I-II ст. с. Мстишин

Назва навчального видання: Бібліотечні уроки в початкових класах

Тип: методична розробка

Повна назва навчального закладу: загальноосвітня школа I-II ступеня
с. Мстишин

Мстишин, 2011.- Кількість сторінок 69

Анотація

Даний матеріал представляє собою досвід роботи на уроках бібліотечно-бібліографічних знань, пошуку нових ефективних форм і методів роботи як засобу формування інформаційної культури учнів початкових класів.

Посібник містить розробки бібліотечних уроків в початкових класах.

Адресований вчителям початкових класів та бібліотекарям загальноосвітніх шкіл

Автор: Андрійчук Алла Миколаївна, бібліотекар.

Навчально-методичне видання затверджено методичною радою школи.

Протокол № 2 від 28 лютого 2011 року

Зміст

1. Вступ	4
2. Бібліотечні уроки – 1 клас.....	7
2.1 Ознайомлення з бібліотекою.....	7
2.2 Книги та її основні елементи. Виготовлення закладок.....	10
2.3 Ілюстрація в книжці.....	13
2.4 Свято «Посвята в читачі».....	15
3. Бібліотечні уроки – 2 клас.....	22
3.1 Структура книжки.....	22
3.2 Читач у бібліотеці.....	25
3.3 Як книжка прийшла до тебе.....	27
3.4 Підсумкове заняття «Книга – мудрий друг».....	32
4. Бібліотечні уроки – 3 клас.....	36
4.1 Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки.....	36
4.2 Довідкова література для молодших школярів.....	39
4.3 Книжкова родина.....	42
4.4 Підсумкове заняття «Книгу читати – усе знати».....	46
5. Бібліотечні уроки – 4 клас.....	50
5.1 Науково-популярна література для молодших школярів.....	50
5.2 Казка – як різновид жанру.....	53
5.3 Щоденник читача.....	57
5.4 Подаруй книзі нове життя.....	60
6. Додатки.....	66
Додаток 1 Презентація «З історії створення книги».....	66
7. Список використаної літератури.....	69

Вступ

На світі є три головні цінності:

Хліб – щоб бути здоровим і сильним;

Жінка – щоб не урвалась нитка життя;

Й книга – щоб не обривався зв'язок віків.

Народна мудрість

Дитина... мов чиста книга, і ми повинні серйозно замислитися, що ми напишемо в цій книзі життя. Чи стане її кожна сторінка важливою і цікавою, чи залишиться чернеткою з почерканими і заплямованими сторінками... Чи заповнимо ми її чистою, відкритою душою сміттям і брудом, грубістю й злобою, чи наповнимо красою, теплом, любов'ю. Все те, що винесе вона в життя, залежить від нас від дорослих.

Який він, сучасний учень?

Кожен день я працюю з дітьми, зустрічаю молодих людей на вулиці, прислухаюся до їхніх розмов і здається, що всі вони мають одне обличчя, на якому важко помітити ознаки індивідуальності. Дуже важко на серці, коли сьогодні спілкуючись з дітьми нашої школи, бачу, що вони не можуть сформулювати свої думки, не в змозі розказати про себе – їм бракує слів.

Сучасний учень – це фігура неоднозначна, складна й суперечлива. Це різнобічно розвинуті підлітки. Одні виховуються в сім'ї, школою, друзями. Інших виховує вулиця, розваги, звички.

Проте, сучасний учень – це молодий громадянин України. Він у своєму повсякденному житті повинен дотримуватися загальноприйнятих християнських заповідей, що складають основу духовності української нації, повсякчас сприяти відродженню духовних цінностей народу, постійно набути ґрунтовних знань з історії, культури, традицій. Щоб втілювати у життя ці завдання, учень повинен мати певну інформаційну культуру.

Рівень інформаційної культури сучасної людини можна визначити як усвідомлення своїх потреб, знання загальнодоступних джерел інформації, уміння користуватися цими джерелами, шукати й знаходити їх. Не лише важливо вміти правильно оцінити одержані відомості, використати їх, зберегти,

переробити відповідно до своїх потреб, а при необхідності передавати для колективного користування, створювати нову інформацію на якісно новому рівні.

Незважаючи на сучасні інформаційні технології, книга була і залишається основним інформаційним джерелом. Ніякі модерні засоби здобуття знань не замінять книгу – вірного наставника, що вчить «без лозини і палиці, без сліз і гніву», - писав Де Бюрі..

Книга – невичерпне джерело знань, надбаних людством протягом багатьох років. Спілкування з книгою допомагає оволодіти певними знаннями, засвоїти соціальний досвід попередніх поколінь, прилучає до культурних надбань і цінностей українського народу, його звичаїв і традицій. Книжка. Саме вона вчила, вчить і вічно буде вчити мудрості, культури, любові.

Як стверджував В. Сухомлинський, що хороша книжка дуже часто вирішує долю людини, що якщо змалку не прищепити дитині любові до книжки, то пізніше, в роки юності, душа цієї підростаючої людини «буде пустою, і на світ Божий виповзе невідомо звідки погане».

Книга та молодші школярі

Якщо дитині з раннього віку не прищепити любов до книги, вміння нею користуватися, то це неможливо буде компенсувати в майбутньому. Дитина вступає в життя. Вона ще немає життєвого досвіду. Саме з книги вона дізнається, що таке добре, і що таке погано, дістає відповіді на свої нескінченні «чому». Книги, прочитані в дитинстві, запам'ятовуються на все життя, впливають на подальший розвиток дитини. Книги, які читає дитина, впливають на вироблення в неї норм поведінки. Найнеобхіднішими вміннями та навичками людина оволодіває в дитинстві. Саме тому в молодшому шкільному віці варто сформувати самостійного читача. Отож для кожного року навчання визначаються провідні цілі:

- 1 клас – бажання читати, стійкий інтерес до книги;
- 2 клас - уміння орієнтуватися в світі книг;
- 3 клас – уміння думати над прочитаним, культура читача;
- 4 клас – літературний кругозір, художні смаки та уподобання.

Навчити дитину любити книгу, сприймати її, як життєдайне невичерпне джерело пізнання світу, виховувати любов до книги, прищеплювати навички бібліотечно-бібліографічної грамотності – першочергові завдання шкільного бібліотекаря. Виховання бібліотечно-бібліографічної культури – це щоденна і копітка праця. А для цього бібліотекар повинен досконало знати фонд бібліотеки, кожну книжку, вміти її популяризувати, запропонувати дитині найбільш потрібну і цінну для неї книжку, зацікавити її читанням.

Метою бібліотечних уроків для учнів молодших класів є формування у молодших школярів умінь і навичок самостійного, свідомого читання книг. Вони вчаться орієнтуватися у різноманітних джерелах інформації, прилучаються до використання довідкової літератури при підготовці до уроків.

Для досягнення ефективності і розвитку бібліотечно-бібліографічних знань і відповідно для досягнення мети виховання культури читання, інформаційної культури і педагогам і учням слід дотримуватися певних правил і переконань:

1. Система бібліотечно-бібліографічних умінь і навичок повинна бути обов'язковим складником навчально-виховного процесу в школі.
2. Бібліотечні уроки – це основа інформаційної культури і розглядати їх треба як важливу форму виховання і розвитку особистості.
3. Вагомих успіхів у вихованні культури читання і контролю з боку адміністрації школи в тісній співпраці з педагогічним колективом і батьками. Важливим доповненням до бібліотечних уроків є фрагменти уроків вчителів початкових класів та вчителів-предметників, на яких приділяється увага бібліотечно-бібліографічним елементам знань, а також різноманітні форми позаурочної виховної діяльності.
4. Програма бібліотечно-бібліографічних знань не повинна переобтяжувати учнів інформацією, не забирати багато часу, бо це тільки відштовхує учнів від бібліотечної освіти. І разом із тим потрібно оптимально враховувати потребу в необхідних практичних навичках, забезпечує зацікавленість та усвідомлення корисності бібліографічно-бібліотечної освіти.

1. Тема: *Ознайомлення з бібліотекою*

Мета: *сформувати в учнів загальне уявлення про бібліотеку; формувати читацький досвід; практично ознайомити учнів з поняттями: бібліотека, бібліотекар; ознайомити з основними правилами гігієни читання, з правилами збереження книжки, правилами поведінки в бібліотеці.*

Обладнання: *книжкова виставка «Казковий дивосвіт», плакат «Правила поводження з книгою».*

*Сонце освітлює людям шлях,
книжка дає їм крила.*

Хід уроку

I. Екскурсія в шкільну бібліотеку «Мандрівка книжковим містом»

Бібліотекар Доброго дня, діти. Давайте познайомимось. Мене звати...

Сьогодні ми зустрілися з вами, щоб познайомитися з нашою шкільною бібліотекою – першою бібліотекою в вашому житті. Саме слово «бібліотека» в перекладі з грецької означає – місце, де зберігаються книжки. А зараз ми вирушимо в подорож.

Ця кімната, куди ви потрапили, - книжкове містечко. А живуть у ньому книжки. Кожна книга має свою «точну адресу», свою «квартиру», «кімнату» і навіть «місце». Коли книга «йде» в гості до читачів, місце її вільне. Повернувшись «додому» - в бібліотеку, вона знову стає на своє місце. Адреса книги написана на розподільнику. Ця адреса свідчить про те, що назва книжки починається на певну букву, або з такої літери розпочинається прізвище письменника. Наприклад, літера Ш. Тут мешкають книжки, написані такими письменниками, як Шевченко, Шекспір та інші... Тому, діти, в бібліотеці можна швидко знайти будь-яку книгу. Давайте переконаємось в цьому.

- Про кого ви б хотіли почитати? Хто ваш улюблений персонаж?
- Добре. Я зараз знайду ці книги.

Бібліотекар Продовжимо нашу мандрівку книжковим містом. Зверніть увагу на книжкові виставки, їх декілька. На книжкових виставках стоять найкращі книги. Виставки існують для того, щоб привернути увагу читачів до цікавих книг. Ось, наприклад, на полиці «Казковий дивосвіт» зібрані казки, а на полиці «Дивовижне поруч» ви знайдете дуже цікаві факти про тваринний та рослинний світ.

II. Правила користування бібліотекою

Бібліотекар Наша бібліотека створювалася не за один день і не за один рік. Нашій школі вже Років. Всі ці роки бібліотека поповнювалася книгами. Зараз їх майжеІ всі ці роки книжечки чекають на своїх читачів. До них приходять діти і кличуть їх у гості. Не надовго на тиждень, або на два. Книжечки радіють. Вони люблять мандрувати з школярами, знайомитися з новими читачами. Деяким книжечкам сподобалося у гостях. Їх бережно обгортали обкладинками, між сторінками клали яскраві закладки, щоб швидше знайти останню прочитану сторінку. А відпочивали вони на чистих столиках та шафах. Але деяким книгам жилося погано: їх ногами під диван запихали, сторінки пом'яли, брудними руками брали.

Дорогі діти, коли б книга ожила і заговорила, то ось, що вона сказала б вам (*виходить дівчинка в костюмі «Книги»*):

- Книга**
- Будь ласка, не беріть мене брудними руками, мені буде соромно, якщо мене потім візьмуть інші.
 - Не розмальовуйте мене ручкою і олівцем – це так некрасиво.
 - Не ставте на мене лікті і не кладіть розкритою лицем вниз.
 - Якщо ви закінчили читати, не робіть поміток нігтями, не загинайте ріжків сторінок, а вкладіть закладку.
 - Бережіть книгу!

Бібліотекар Бачите як багато в бібліотеці книг. Ставши читачем шкільної бібліотеки, цілий світ відкриється вам. А допоможе вам розібратися в ньому бібліотекар. Працює наша бібліотека щоденно. Книги видаються на десять днів. Читачів, які вчасно не повертають книги до бібліотеки,

називають боржниками. А зараз ознайомимося з правилами користування бібліотекою:

- З книгами поводитися бережливо.
- Всі книги обов'язково слід повернути до бібліотеки.
- Не можна порушувати порядок розміщення книг на полицях.
- У бібліотеці поводитися тихо, не заважати іншим читачам.

III. Підсумок уроку

Бібліотекар А зараз перевіримо чи уважно ви мене слухали. Спробуйте відгадати загадки:

- Щодня приходимо у храм духовний,
Що мудрості і дива повен.
Гортаємо сторінки чудові,
Світ пізнаємо в рідній мові.

Це не кіно, не ігротека
Дитяча це....(*бібліотека*)

- Розібратися у морі книг –
І веселих і сумних
Допоможе вам не пекар
А знавець(*Бібліотекар*)

- В школі – учень,
Вдома – син,
У театрі ти – глядач
Як зайдеш у бібліотеку
Будеш зватися.....(*читач*)

- Це не лясси-прибамбаси
І не плітки чи смішки,
І не брязкальця-прикраси
А улюблені(*книжки*)

- Книгу взяв в бібліотеці.
І на кілька років зник.
І тебе вже називають

- Не інакше як(*боржник*)
- Цю барвисту гарну книжку
Кожен прочитав школяр.
Бо до всіх книжок доріжку
Прокладав нам всім.... (*буквар*)
 - Вінні Пух і Буратіно,
Попелюшка і Мальвіна.
Познайомтеся, будь ласка,
А домівка їхня..... (*казка*)

(М. Людкевич «Мудрагелія»)

Бібліотекар Молодці діти! Ви гарно справилися з завданням. Я думаю, що вам всім сподобалося у бібліотеці і всі ви станете читачами нашої бібліотеки. На закінчення хочу побажати вам бути активними читачами, берегти і любити книги. До побачення! До нових зустрічей!

2. Тема: *Книги та її основні елементи. Виготовлення закладок.*

Мета: *дати початкові знання про основні елементи книги (обкладинка, сторінка); ознайомити з правилами читання та бережливого ставлення до книги; навчити виготовляти закладки для книги.*

Книги – це вікна, через яку видно душу

Г. Бічер

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Повідомлення теми уроку

Бібліотекар Добрий день, діти! Ось і знову ви завітали до бібліотеки. Ви вже помітили що у нас тут дуже багато різних книг розставлено на полицях. А скільки книг ще є у інших бібліотеках, книгарнях та й удома! Так і хочеться прочитати їх усі. Але це неможливо. Навіть коли не їсти, не спати, не ходити до школи та на прогулянки, а тільки читати – все одно не вистачить часу, життя, щоб перечитати усі книги. Тай не потрібно.

Але для читання слід вибрати найцікавіші, найпотрібніші книги. І знаєте, хто вам допоможе у цьому? Сама книга.

Сьогодні на уроці ми з вами поговоримо про книгу та її основні елементи. А також виготовимо закладки до ваших підручників.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Коли ви берете книгу в руки, вона зразу ж розповідає вам про себе, як її звуть, хто її написав.

- ? *Діти, як ви думаєте з чого починається книга?*

Бібліотекар Так, будь-яка книжка починається з обкладинки, яка служить для захисту книги від пошкоджень і забруднення, а також прикрашає книгу. У дитячих книжечках обкладинки роблять барвистими та привабливими.

Кожна книжка складається з сторінок, на яких написаний текст (казки, оповідання, задачі чи цікаві факти). Перша сторінка після обкладинки називається титульною. Вона розповідає проте, хто написав книгу, коли і де її видано. Завжди звертайте увагу на прізвище автора. Це в майбутньому допоможе вам вибрати книгу. Кожна книга має назву, з якої можна дізнатися, про що розповідається в книзі.

(розповідь бібліотекар супроводжує показом на конкретній книжці)

IV. Закріплення вивченого матеріалу. Робота в групах

(Використати дитячу книжку, наприклад «Колосок», - по примірнику групі)

Діти розгляньте обкладинку книжки.

- Яка назва книжки?
- Кого зображено на обкладинці?
- Про кого ця книжечка?

V. Акція «Живи, книго!»

Бібліотекар Із книжкою ви познайомилися давно, коли ще не вміли читати, а тільки розглядали малюнки, слухали цікаві казки, захоплюючі оповідання, які читали вам дорослі. Тепер ви школярі і зустрічаєтеся з книгою щодня. Вона стала для вас вірним і надійним другом. Тому й треба до неї ставитися, як до друга. Книги потрібно берегти, бо в кожному з них вкладено велику працю багатьох людей різних професій.

Подивіться на свої підручники та підручники товаришів. У багатьох вони чисті та охайні. За ними у наступному році будуть вчитися ваші молодші друзі. Проте зустрічаються хлопчики і дівчатка, які псують книжки, не вміють поводитися, не бережуть їх. Про одного такого хлопчика Самуїл Маршак написав вірш «Книжка про книжку»:

У Скворцова Гриші книги найбрудніші
Всі вони лохматі, порвані, горбаті,
Ну немає в них лиця:
Без початку, без кінця,
Палітурки, як ганчірки.
Ті книжки ридають гірко.

Бібліотекар ? *Діти, а як слід поводитися з книжками, щоб вони не стали такими, як у Скворцова Гриші?*

Давайте запам'ятаємо декілька нескладних правил, виконуючи які, ви продовжите життя книжки і її зможуть прочитати ще багато ваших друзів:

- перш ніж взяти книжку, помийте руки;
- не читайте під час їжі;
- не кладіть в книжку ручок, олівців та інших предметів;
- не перегинайте книжку, не викидайте сторінок, не малюйте та не робіть в ній ніяких поміток;
- якщо ви не закінчили читати, не загинайте аркуші книжки, а покладіть закладку.

VI. Практичне заняття «Виготовлення закладок»

Бібліотекар А зараз ми будемо виготовляти з вами закладку. Для цього приготуйте кольоровий або білий папір, ножиці, клей, фломастери, кольорові нитки.

Закладки для книг можуть бути різні, все залежить від вашої фантазії. Але деяких правил треба дотримуватися:

- закладки не повинні бути дуже товстими;

- розфарбовувати закладки можна тільки фломастерами або кольоровими кульковими ручками (олівці, фарби, гуаш можуть забруднити книгу);
- шипуна закладки 4-5см, висота – трішки більша за висоту книжки;
- дуже добре прикрасити закладку орнаментом, який ви придумаете. (виготовлення закладки)

VII. Підсумок уроку

- Що таке обкладинка?
- Що таке титульна сторінка?
- Що можна взнати з титульної сторінки?

3. Тема: Ілюстрація в книжці.

Мета: пояснити учням значення малюнків для розкриття змісту книги; допомогти дітям відчувати силу графічного мистецтва; заохочувати уважно розглядати ілюстрації в книзі; виховувати бережливе ставлення до книги.

***Книга – найдивовижніше чудо,
набагато вище за всі визнані чудеса світу***

Хід уроку

I. Організаційна частина

Бібліотекар Добрий день, діти. Ось ви знову завітали у нашу бібліотеку. Багато з вас уже вміє читати. Скажіть мені:

? Які книжки ви любите читати: за малюнками чи без них?

? А як ви вважаєте чи можна «прочитати» книгу лише за малюнками?

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар (бібліотекар показує ілюстрації в книжках)

? Скажіть, будь ласка, чи можна одразу здогадатися, про що ця книжка?

Які ви молодці! Бачу, що ви вмієте читати книжку навіть за малюнками. А як називаються малюнки в книжці.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Вступна бесіда

Бібліотекар Ілюстрація – це малюнок, який розкриває і поглиблює зміст тексту. Достатньо поглянути на обкладинку книги – і зразу ж стає зрозумілим, про що і чи про кого розповідається в ній. Художник для ілюстрації обирає епізоди, що найповніше розкривають зміст тексту або окремих фрагментів літературного твору.

1. Робота над ілюстраціями

Бібліотекар Погляньте на ілюстрації. (*ілюстрації різних розмірів*)

? Які ви бачите малюнки за розміром?

Ілюстрації бувають сторінковими, тобто на всю сторінку, а можуть займати лише частину сторінки.

2. Ознайомлення з професією художника-ілюстратора

Бібліотекар Створити якісну ілюстрацію до літературного твору – справа не з легких.

А хто створює ілюстрацію?

Так, художник. А ще кажуть художник-ілюстратор.. Художник-ілюстратор насамперед глибоко осмислює задум автора – він має добре знати час, події, описані у творі, характери героїв, їхній зовнішній вигляд, побут, одяг, щоб ілюстрація цілком відповідала ідеї твору.

3. Розгляд книжечки «Колобок» (три різних варіанти)

- *Яким ви уявляєте собі Колобка?*

- *Який Колобок із цих книжок вам сподобався найбільше?*

Бібліотекар Кожен художник малює по-різному, але завжди малюнок відповідає змісту твору.. отже, щоб створити ілюстрацію, треба ознайомитися з текстом, визначити через які образи та епізоди можна виразно передати мовою ілюстрації ідею твору.

4. Про художників, які ілюструють книжки

Бібліотекар Багато художників ілюструють книжки.

Євген Михайлович Рачов Художник-казкар, фантазер. У героях-тваринах ми впізнаємо людей добрих і злих, веселих і сумних.

Володимир Васильович Голозубов. У його ілюстраціях мало барв. Переважають жовті, коричневі, зеленуваті, червоні або чорні. Малюнки не яскраві. Схожі на народні іграшки. Звірі тонконогі, веселі, схожі на людей.

Валентина Григорівна Мельниченко Її книжки вирізняються яскравими малюнками. Вона щедро використовує різні барви, малюнки тут легкі, фантастичні, розташовані у книжках щільно.

IV. Закріплення набутих знань

Гра «З якої ми казки?» (за ілюстраціями назвати казку)

V. Підсумок уроку

- Що таке ілюстрація?
- Які бувають ілюстрації?
- Хто їх створює?
- Для чого потрібні в книжках ілюстрації?

4. Тема: Свято «Посвята в читачі»

Мета: *формувати пізнавальні інтереси учнів, прилучати до читання, прищеплювати навички культури читання.*

Книгу читай - розуму набирай

Хід уроку

Бібліотекар Дорогі друзі! Кожен із вас один раз на рік буває іменинником. Правда ж, ви дуже любите цей день? А чи знаєте ви, що наші книжки теж бувають іменинниками? Тільки книжки святкують іменини не один раз на рік, а цілий тиждень щороку в кінці березня. І сьогодні ми з вами зібралися на книжчині іменини. Бо хто з вас не любить читати книжки у яких багато барвистих малюнків, віршів, оповідань, казок, загадок. Розкриєш першу ліпшу сторінку і поринеш у чарівний світ незвичайних пригод, чудес, таємниць.

Діти, сьогодні ви завітали на іменини до книги у бібліотеку, наше невеличке королівство, де ви познайомитеся з його мешканцями. Давайте подумаємо, як можна назвати наше королівство:

- «Королівство кривих дзеркал»;
- «Королівство Коція Безсмертного»;
- «Підводне королівство Нептуна»
- «Книжкове королівство».

Так, бібліотека – це справді королівство, в якому живуть різні книги. А що ж за королівство без королеви? Тому я хочу познайомити Вас з Королевою книг. Але спочатку відгадаємо загадку:

Завжди стану у пригоді,
Моїх порад вам не злічить.
І кажуть про мене в народі
Мовчить, а сто дурнів навчить.
Хто я?

Королева Книга Мої маленькі друзі! Я дуже рада зустрічі з вами. Я із задоволенням познайомлю вас з жителями мого володіння. Але пам'ятайте, що вони «Мовчки говорять, добре мудрують». І тому в моїх володіннях постійно стоїть ... А втім відгадайте загадку і ви дізнаєтеся, що це.

Я – поняття. З чотирьох літер.
Кожен мене знає.
Писне миша чи застогне вітер –
Вже мене й немає (*Тиша*)

Бібліотекар Молодці, ви відгадали загадку Королеви книг. Отож настав час познайомитися з мешканцями королівства..

(стук в двері)

А хто це стукає? Зараз подивлюся.

Листоноша Вам Лист

Бібліотекар А хто ж це нам надіслав? Зараз дізнаємося. Готуючись до зустрічі з вами, ми запросили деяких казкових героїв на свято проте вони не змогли приїхати, а лише прислали телеграми.

Давайте відгадаємо від кого вони:

1. «Дуже засмучена. Мишка випадково розбила яєчко. Прийти не зможу» (*«Курочка Ряба»*)
2. «З'їв семеро козенят, болить живіт. Приїхати не зможу» (*Вовк і семеро козенят*)
3. Ніяк не витягнемо ріпку. Тому прибути не зможемо. (*Ріпка*)
4. Терміново! Терміново! Несе мене Лиска по камінному мосту – на своєму хвосту! Порятуй мене! (*«Котик і півник»*)

Бібліотекар Я бачу ви добре знаєте казки. А тепер пограємо в іншу гру.

1. У якому мультфільмі розповідається про славного ведмедика, поросятко та їх друзів? (*«Вінні-Пух та всі, всі, всі»*)
2. У якій казці всі місяці зібралися в одну ніч разом (*«Дванадцять місяців»*)
3. Хто з казки в казку перелітає на мітлі (*Баба Яга*)

Баба Яга Ну здрастуйте! Що не чекали мене?

Королева Книг Ой діти, хто ж це до нас завітав. Я не пригадую, щоб таку гостю ми на свято запрошували.

Баба Яга Я – Бабуся-Ягуся. Я нікого не боюся. Я перша красуня у нашому регіоні. Переможниця конкурсу «Капосниця 20...»

Королева Книг Тільки всяких капосниць нам не вистачало.

Баба Яга Я не всяка! Я – найкраща! Приходжу, куди хочу без запрошення. О! а чого це у вас тут стільки народу зібралося? Може тут гуманітарну роздають? Чи що? Дивись і мені щось перепаде, а то геть обносилася! Та й залякла геть, поки сюди добиралася! Потанцювати чи що? Та кості розім'яти. Ану, включіть музику, та щось таке сучасне.

Котигорошко Дорогі дівчата, дорогі хлоп'ята!

Я так поспішав на ваше свято,

Зі змієм Горинечем щойно бився,

Тому я трішки спізнився.

Ви, вибачте мені будь-ласка.

О, а хто це тут у вас? Чи не Баба Яга випадково? Давненько вона мені не зустрічалася. Ану, геть звідси йди, стара!

Баба Яга Фу! Який не культурний! А ще воєнний! Подумаєш, герой – Котигорошко! Я тебе відразу впізнала! Стара! Я жіночка «вполне современна», молода, не дивлячись на «преклонный возраст»

Була раніш я дуже злою,
Жила у лісі між звірів (р-р-р)
Страшною Бабою Ягою,
Дітей лякали, хто хотів.
Жахливою була,
Тримала чорного кота (мяу)
Ну , а тепер я зовсім інша
Ах, я тепер уже не та...

Люблю співати пісню я,
На пічці грітися в теплі.
Я вже давно на пенсії
І не літаю на мітлі.
Буваю я якоюсь і слабкою,
Хочу, щоб спокій мені дали,
Бабусею, а не Бабою Ягою
Мене, щоб називали.

Котигорошко Не знаю, як вам діти, а мені, слово честі, шкода Баби Яги.

Пропоную, якщо вона відгадає зараз ваші загадки, тоді залишимо її на святі. Згода?

Баба Яга Діти, я так хочу залишитися на святі. Я більше ніколи не буду злою.

Допоможіть мені відгадати загадки, будь-ласка.

Котигорошко Слухаємо загадки

1. Що сходить без насіння? (*Сонце*)

2. У батька є 12 синів, але вони ніколи не зустрічаються разом (12 місяців)
3. У батька сім синів і кожен має одне лиш біле, а інше чорне. (тиждень, день і ніч)

Котигорошко Молодець бабуса,

Молодець Ягуса!

Молодці Дітки!

Баба Яга А тепер діти, я хочу загадати вам загадки?

1. Вчить читати, рахувати,
І писати, і співати,
Всіх дітей довкола –
Наша рідна (школа)
2. Не дерево, а з листочками,
Не сорочка, а зшита.
Не поле, а засіяне? (Книга)

Баба Яга Молодці! Вмієте загадки відгадувати. А тепер ще одне завдання.

Якщо я говоритиму правильно відповідайте:

«Це все я, це все я

Це компанія моя

Зрозуміли? Ну, почали!»

1. Хто співає, веселиться,
І роботи не боїться?
2. Хто із вас хоч раз хворів,
Через те що зайве з'їв?
3. Чи багато серед вас
Невмивачок ходить в клас?
4. Хто найбільше з вас зумів
З річки виловить слонів?
5. Хто був чесним і правдивим,
Не брехливим, не злостивим?

6. Хто казки завжди читав,
Маму й тата шанував?

Баба Яга Ох і добре я з вами повеселилася, пора мені в ліс повертатися, до хатинки на курячих ніжках. До побачення, до нових зустрічей.

Бібліотекар А тепер, якщо ви не стомилися, ми проведемо конкурс «Як я знаю казки»»

1. «Ой, а гарний який! І ріжки є, і хвостик. Молодець, діду! Гарного бичка зробив» («*Солом'яний бичок*»)
2. «Прибігли мишенята, дивляться не нахваляться: - От так півник! От так молодець! Треба тепер тісто замісити та пироги спекти.» («*Колосок*»)
3. «А він лежав, лежав на вікні, а тоді з вікна на призьбу, а з призьби та на землю в двір, а з двору, та за ворота, та й покотився дорогою» («*Колобок*»)
4. «Лисичка до глечика, голова не влазить. Вона туди, вона сюди, то попробує лапкою, то понюхає – нічого не виходить» («*Лисичка і Журавель*»)
5. «Чуємо, чуємо, - та не материн це голосок. Наша матінка співає тонесеньким голоском» («*Вовк та семеро козенят*»)
6. «Іван-Царенко як стрільне – загула стріла ні високо, ні низько, та й упала в болоті» («*Царівна-жаба*»)
7. «Вони взяли її тихенько, принесли додому, зробили їй гніздечко, обклали її пір'ячком і посадили туди качечку». («*Кривенька качечка*»)
8. «Увечері стомлена від роботи, вона лягла спати не в постіль, а доля, поряд із пічкою, на попелі. І тому, що була вона в попелі, в пилюці, брудна, сестри прозвали її .. («*Попелюшкою*»)
9. «Ото хлопчик, як підріс трошки, став просити батька: «Зробіть мені, тату, човник та весельце» («*Івасик-Телесик*»)

Бібліотекар Дуже добре! А зараз з'ясуємо, чи вмієте ви складати вірші:

Діти, звісно, вчаться в (школі),
А комбайн працює в (полі),

Ми лікуємось в	(лікарні),
А стрижемося в	(перукарні),
Ліки ми беремо в	(аптеці),
А книжки в	(бібліотеці)

Королева Книг Молодці! Ви дуже розумні, кмітливі і добрі діти. Ви мені сподобалися. І тому я надаю вам право користуватися книгами з мого Книжкового королівства, а для цього посвячую вас у читачі.

Бібліотекар А зараз для прийняття урочистої обіцянки запрошуються учні 1 класу

Королева Книг Повторюйте за мною.

Я, вступаючи в ряди читачів шкільної бібліотеки, урочисто обіцяю:

- поважати книгу, виконувати всі правила користування книгою;
- не рвати, не бруднити, не малювати її;
- якщо книжці потрібна допомога – зробити все, щоб книга, не хворіла;
- не читати книжку під час їжі;
- не загинати листків;
- брати книжку чистими руками;
- обгорнути книжку.

Обіцяю! Обіцяю! Обіцяю!

Бібліотекар Ось ви і стали справжніми читачами шкільної бібліотеки. Ласкаво запрошую вас у чарівний світ книги.

Любі діти! Я сподіваюсь, що ви ніколи не станете рвати книги, а будете їх любити, жаліти і шанувати. Бережіть і любіть книжки. І тоді вся мудрість , доброта переходитимуть до вас, до ваших сердець через книжки.

Приходьте до нас у бібліотеку. І я кожному з вас заповню ось такий формуляр. Там буде записано ваше прізвище, ім'я, адреса, і дані про книгу, яку ви візьмете читати. Коли прочитаєте книгу, то її можна буде обміняти у бібліотеці на іншу. Ще раз вітаю вас з посвяченням у читачі. Бажаю прочитати найкращі книжки та ніколи не розлучатися з книжкою.

1. Тема: Структура книжки

Мета: Закріпити знання про елементи книги; ознайомити учнів з книгознавчими поняттями (титульний аркуш, передмова, зміст); дати початкові знання по теорії книги; формувати уміння самостійно знаходити потрібний твір за змістом, розрізняти дитячі книжки за типом видання, формувати читацькі інтереси.

Книга – великий вихователь людства

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Добрий день, діти! Ви знову завітали у бібліотеку на бібліотечний урок. Коли ви берете книгу в руки, чи можете ви сказати, про що ця книга? Досвідчений читач, погортавши книгу, зразу ж це зрозуміє. А щоб стати досвідченим читачем, потрібно знати, як побудована книга, на що слід звернути увагу. Тоді, навіть не почавши її читати, ви зможете сказати, про що вона. Тому сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як книга побудована, з яких елементів складається, як з нею знайомитися. А допоможуть вам у цьому ваші старші друзі.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Перше знайомство з книгою починається з обкладинки.

Обкладинка У дитячих книжках мене роблять барвистою та привабливою. Я можу бути твердою або м'якою. Захищаю я книгу від пошкоджень та забруднень і надаю книзі нарядного вигляду. Я підкажу тобі, хто її автор і як вона називається. А якщо на обкладинці є картинка, то ти можеш здогадатися, про що ця книга.

Бібліотекар Коли ви відкриваєте книгу, то бачите її титульну сторінку

Титульна сторінка Я перша сторінка книги. Я розповім вам про те, хто написав книгу. Якщо книга з малюнками, то ви дізнаєтеся прізвище художника. Якщо книга народилася в іншій країні, ви прочитаєте, з якої

мови вона перекладена і прізвище перекладача. А внизу ви знайдете вихідні дані: в якому році та якому місті видана книга, яке видавництво працювало над нею. Завжди звертайте увагу на прізвище автора. У майбутньому це допоможе вибрати кращі з книг.

Бібліотекар Швидко вибрати книгу вам допоможе анотація та передмова.

Анотація Багато для характеристики книги може дати я – видавнича анотація.

Я коротко розкриваю зміст книги, її цінність. Я підкажу на якого читача книга розрахована. Розміщена я на звороті титульної сторінки або в іншому місці книги.

Передмова Я - передмова – є необов’язковою в кожній книжці, але як правило є у багатьох виданнях. Передмову частіше пише автор або редактор. Передмова іноді нагадує розширену анотацію.. З передмови можна взнати, хто написав книгу, коли і в якій країні проходять події. Зазвичай передмова є короткою, тому її можна прочитати про біля книжкової полиці. І тоді ви зразу зрозумієте: потрібно вам читати цю книгу чи ні?

Бібліотекар У деяких книгах є ще післямова

Післямова Післямова найчастіше є в книгах, зміст яких наче не закінчено, або якщо доля книжки чи її автора вимагає додаткових пояснень.

Бібліотекар Багато книг складається з окремих віршів, оповідань, казок... Щоб швидше в книзі знайти потрібний вірш, чи взнати, які казки розміщені в ній, потрібно заглянути в зміст.

Зміст Зміст – своєрідний план книги, який допомагає розшукувати потрібні матеріали в книзі. Зміст міститься на початку або в кінці книжки. Там перераховані всі твори, які увійшли в книгу, в тому порядку, в якому вони надруковані. Поряд вказана сторінка.

Бібліотекар Для полегшення роботи з книгою і розшуку потрібних матеріалів у ній деякі видання мають так званий допоміжний апарат. Це коментарі, примітки, предметні, іменні, географічні покажчики, словники термінів...

IV. Закріплення вивченого матеріалу

(Використати дитячу книжку – по примірнику на кожну парту)

1. Ознайомлення з книгою

Бібліотекар Діти, розгляньте обкладинку книжки.

- Яка її назва? Кого зображено на обкладинці?
- Як ви думаєте, ця книжка цікава? Чому?

Розгорніть книжку. Розгляньте титульну сторінку.

- Що там написано?
- Коли і де книжка була видана?
- У якому видавництві вона вийшла?

Знайдіть у книжці анотацію

- Для читачів якого віку написана ця книжка?
- Про що ця книга?

Відкрийте сторінку, де вміщено зміст

- Скільки розділів у книзі?
- Який перший розділ? Другий? Останній?
- На якій сторінці починається перший розділ? Останній?

2. Кросворд

1. Захищає книгу від пошкоджень та забруднень.
2. Коротко розкриває зміст книги.
3. Перша сторінка книги
4. Періодичне видання
5. Людина, яка відвідує бібліотеку

3.О	б	К	л	а	д	и	н	к	а
	2.А	Н	о	т	а	ц	і	я	
	3.Т	И	т	у	л	ь	н	а	
		4.Г	а	з	е	т	а		
5.Ч	и	т	А	ч					

V. Підсумок уроку

Пам'ятка учня-читача

1. Щоб дізнатися про що дана книжка зверніться до анотації або передмови.
2. Щоб швидко знайти потрібний твір у книжці загляньте у зміст.
3. Завжди звертайте увагу на прізвище автора. Це допоможе вибирати книги

2. Тема: *Читач у бібліотеці*

Мета: *Продовжити знайомство з правилами користування бібліотекою; сформувати вміння самостійно вибирати книги в бібліотеці; ознайомити учнів з видами бібліотечно-бібліографічної допомоги: рекомендаційним списком, книжковою виставкою; ознайомити учнів з порядком розташування книжок на полицях у відкритому фонді.*

Хто багато читає - той багато знає

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бібліотекар Добрий день, діти! Усім вам, звичайно, подобається читати книги.

Із них ви отримуєте багато знань. А скільки навкруги ще цікавого і непізаного вами! Хочеться дізнатися про все! Та не забувайте, що на шляху пізнання саме книга для вас – найкращий друг і порадник! Її слід берегти. Пригадаймо правила користування книгами.

Учні - поважати книгу, виконувати всі правила користування книгою;

- не рвати, не бруднити, не малювати її;
- якщо книжці потрібна допомога – зробити все, щоб книга, не хворіла;
- не читати книжку під час їжі;
- не загинати листків;
- брати книжку чистими руками;
- обгорнути книжку...

Бібліотекар Отже, ми повторили правила користування книгами. Якщо ви запам'ятаєте їх, то ваші підручники, зошити і бібліотечні книжки будуть завжди охайні та чисті. І вам не буде соромно за них.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Книг є дуже багато. Їх всіх не перечитати тому потрібно вибрати найцікавіші, найбільш необхідні. А як знайти такі книги? Я вам у цьому допоможу.

У нашій бібліотеці на полицях книги розташовані в певному порядку.

Окремо розставлені книги для дітей молодшого шкільного віку

(російською та українською мовами); окремо художня література для старшокласників (українська, російська та зарубіжна).

Книги на полицях також розставлені за темами. Назви тем написані на поличних розподільниках. Розстановка книг за темами називається тематичною. Для того, щоб знайти книгу, нам потрібно знати її тему, зміст. Якщо вам хочеться прочитати про природу, ви звернетесь до полиці, на якій буде розподільник «Біологічні науки».

Бібліотекар - ? *Яка ж книга на цій полиці буде для вас найцікавішою?* Давайте пригадаємо, як дізнатися про зміст книги до того, як ми почнемо її читати (за допомогою знань про елементи книги: титульного листка, анотації, змісту, ілюстрацій)

-? Де ще можна дізнатися про цікаві книжки?

У бібліотеці часто організовують книжкові виставки. Виставки присвячуються окремим темам або творчості письменника. Завжди звертайте увагу на ці виставки. Але на полицях стоять не всі книги які є в бібліотеці. А чи можна дізнатися, які ще є книги в бібліотеці на ту чи іншу тематику? Можна. І допоможе в цьому систематичний каталог - в спеціальних ящиках зібрані каталожні карточки, розділені високими карточками – роздільниками. На кожному роздільнику вказана тема. Каталожна карточка містить такі відомості про книгу: автор, назва книги, прізвище художника, вихідні дані, кількість сторінок у книзі. Для того щоб вибрати книгу, користуючись систематичним каталогом ви знаходите розподільник, на якому вказана тема, яка вас цікавить. Потім за розподільником по карточках знаходите потрібну книгу, виписуєте автора і назву книги, а потім бібліотекар допоможе вам вибрати книгу. Є ще рекомендаційні списки літератури. По них можна вибрати цікаву книжку. Можна вибрати книжку за рекомендацією бібліотекаря, або товариша. Ще раз наголошую, що книги треба читати. Іван Франко писав: « Книга – морська глибина, хто в ній пірне аж до дна, той хоч і труду мав досить дивні перла виносить. Отож, читайте, збагачуйтесь знаннями. Будете читати, більше будете знати, краще будете вчитися.

IV. Практичне заняття «Самостійний вибір книг у бібліотеці»

Бібліотекар А зараз, діти, ви постараетесь самі вибрати для вас потрібну книгу, за допомогою книжкових виставок, картотек, тематичних полиць, рекомендаційних списків літератури чи за порадою друзів або вчителів. При виборі книги користуйтеся такими порадами:

- щоб швидко вибрати книгу, потрібно знати, про що б ви хотіли прочитати;
- користуючись розподільниками визначте на якій полиці може знаходитися книга, яка вас може зацікавити;
- щоб дізнатися про що дана книжка зверніться до анотації або передмови;
- щоб швидко знайти потрібний вірш, оповідання чи казку у книжці загляньте у зміст.
- завжди звертайте увагу на прізвище автора. У майбутньому це допоможе вибрати кращі з книг.

V. Підсумок уроку

- Чому книги називають нашими друзями?
- Що цікавого ви дізналися на уроці?

3. Тема: Як книжка прийшла до тебе

Мета: *продовжити знайомство з історією виникнення книги; надати інформацію про професії людей, причетних до створення книги; виховувати бережливе ставлення до книги*

Книга – найбільший набуток людської цивілізації

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Друзі, хто з вас не любить читати книжок? Книжок, у яких так багато барвистих малюнків. Відкриєш першу-ліпшу – опинися у далекій казковій країні. В тій країні живуть добрі і кумедні велетні, веселі маленькі чоловічки, або просто ваші ровесники. Ростуть там велетенські

ріпки, такі, що цілий гурт їх із землі не може вирвати. Відважно герої б'ються там за правду з лютим ворогом...

III. Вивчення нового матеріалу

1. Подорож в історію (Додаток 1 Презентація «З історії виникнення книги»)

Бібліотекар А давно-давно на землі не було книжок, бо люди ще не вміли їх робити. «Сторінками» найдавніших книжок були камені, стіни печер, сокири, вояцькі щити. Писали на всьому, бо ж не було тоді ні паперу, ні ручок чи олівців. Люди додумалися писати на глині, яку потім сушили і випалювали на вогні. Та хіба на глиняних сторінках-цеглинках багато напишеш? До того ж ці книжки були важкі та незручні. Коли, скажімо, якийсь вчений збирався в дорогу і брав з собою дві-три такі «книжки», то йому потрібен був віз.

З часом люди навчилися робити легкі та зручні книжки – з тонкої козячої або телячої шкіри. Першу таку книжку зробили у стародавньому місті Пергама – через те папір із шкіри назвали пергаментом. Але ці книжки були дуже дорогі. На виготовлення однієї книжки потрібні були шкури з цілої череди телят. Отож люди шукали, з чого зробити книги, щоб вони були дешеві і простіші. І знайшли.

У далекій Африці на берегах повноводих річок тягнулися нескінченні зарості болотяної рослини – папірусу. Той папірус люди використовували на будівництві. Якось один чоловік лагодив хату. Розрізав стеблину папірусу, витяг волокнисту серцевину, поклав на осонні. Через деякий час він побачив, що волокна перетворилися на сухі вузьенькі стрічки. Ще більше здивувався чоловік, коли побачив, що на стрічках добре зберігаються сліди від фарби. Значити на папірусі можна писати. Відтоді з'явилися книжки. Книжка з папірусу – це довга стрічка, що намотується на палицю. Писати на сухих стеблах з папірусу було зручно, але через кілька років такі книги ламалися та розсипалися.

Чим тільки не писали люди! І гострим каменем, і кісточками, і металом, і кукурудзяними стеблами, і гусячими перами, а пізніше різними ручками. Справжній папір, що на ньому пишуть сьогодні, люди

навчилися робити дві тисячі років тому. Тоді й почали в багатьох країнах писати на папері, бо книги були рукописними і одну книжку переписували бувало кілька років.

Минуло багато часу поки з'явилося книгодрукування. На Україні це сталося в 16 столітті. У Львові 15 лютого 1574 року Іван Федоров надрукував книгу «Львівський Апостол». В знаменитому Острозі пізніше він надрукував ще 5 книг, серед них – славетна «Острозька Біблія».

2. Розповідь «Хто створює книгу?»

Бібліотекар Який же шлях проходить книга, щоб потрапити до рук читача? А чи знаєте ви, як створюється книжка? Адже перш ніж потрапити до бібліотеки чи книгарні, вона проходить довгий шлях. Легко книгу прочитати, але нелегко її написати. Коли ви берете в руки книгу, вона одразу починає розповідати про себе: яка її назва, хто її написав. І ось ви прочитали книжку і дійшли до останньої сторінки. Там щось написано. Але ви закриваєте книгу і не звертаєте увагу на ці рядочки, що надруковані малим шрифтом. Заглянемо в кінець книги. Бачимо: відповідальний редактор, художній редактор, технічний редактор, коректор. Чому в книзі названо їх прізвища? Не випадково. Всі вони внесли великий вклад в створення книги. Якби ці люди не працювали з книгою, в ній були б не доопрювання та помилки. Що ж роблять ці люди?

3. Робота з словничком (словничок на парті)

Редактор – людина, яка затверджує текст; керівник будь-якого видання.

Художній редактор – перевіряє, чи відповідає малюнок тексту.

Технічний редактор – людина, яка відповідає за оформлення книги.

Коректор – людина, яка читає, перевіряє текст і виправляє помилки.

4. Подорож до друкарні

Бібліотекар Письменник (автор), на протязі року чи декількох років, пише книгу. І ось книга потрапляє в перший цех, який називається набірним. Раніше в ньому працювали наборщики, котрі вручну, з свинцевих букв складали слова, із слів – рядочки, з рядочків – сторінки. Дуже важко було вручну набирати цілу книгу. Затрачалось багато часу і фізичних сил. І ось

була придумана складна, але дуже потрібна машина – множен. На ній є клавіші з буквами, як у друкарській машинці. Працівник нажимає потрібну клавішу, а машина сама знаходить потрібну букву і ставить її в порядок. Поки в набірному цеху готується пакет, в іншому працюють з рукописами для книги, спеціально підготовлені художники. Працівники переносять малюнки на цинкові пластинки. Ці пластинки називаються «кліше». З металевих рядочків, які виготовлені в набірному цеху та кліше складають металічні сторінки. Потім ці сторінки поступають в цех. Спеціальні друкарські машини самі наносять на металічні сторінки тонкий шар фарби, кладуть листки паперу і роблять на них відбиток. Друкують машини дуже швидко, і не одну сторінку, а зразу 16. Після того, як сторінки книги надруковані, починають палітурно-брошурувальні роботи, тобто розрізання надрукованих аркушів, фальцювання їх, збирання зошитів у книжкові блоки, зшивання блоків, виготовлення кришок палітурки, вміщування книжкових блоків в обкладинки, обрізування книг.

Готові книги потрапляють до читачів. Книга розповідає про пригоди героїв, але не може розповісти, який шлях вона пройшла сама. Про це добре розповів С. Маршак у вірші «Як друкували вашу книгу»

*Я був на фабриці такий,
Де вам готують книжку,
Там у майстерні чарівній
Є ящики без кришки.
Складач, же знає, де який
Друкарський знак у схові,
Він ставить їх у ряд стрункий –
І от рядки готові.
Рядок лягає до рядка
Легенько так і гінно,
І з металевого станка
Виблискує сторінка.*

*З папером стрінеться на мить
Свинцевий лист набору –
Сторінка ціла враз лежить,
Що ти побачиш скоро.
Хоч розуму в машин нема,
Машина знає діло:
Поріже аркуші сама
І їх складе уміло.
А палітурник зшиє враз,
Обріже їх ножами,
Відправить в найкоротший час –
І книга перед нами.*

IV. Закріплення вивченого матеріалу

1. Робота з книгою

Бібліотекар На ваших партах лежить книжки. Завдання: прочитати назву книги та прізвища тих людей, які працювали над створенням цієї книжечки.

2. Вікторина

- Як називається людина, яка пише оповідання, казки, вірші?
- Хто створює ілюстрації до книжок?
- Як називається робота, написана автором?
- Хто допомагає письменникові, підказує найкращий варіант?
- Хто працює з художником, автором ілюстрацій?
- Хто турбується про те, щоб все було гарно розміщено, щоб заголовки були великими та яскравими?
- Хто не допустить і не пропустить жодної помилки?
- Куди потрапляє рукопис, щоб перетворитися на книжку?
- Як називається сторінка книги, на якій вміщують назву книги?

V. Підсумок уроку

Бібліотекар Ви сьогодні на уроці показали свої знання, уміння та любов до книги. Довідалися щось нове, по новому оцінили роль книги в своєму житті. Бажаю вам, щоб книжки завжди були вашими друзями.

4. Тема: Підсумкове заняття «Книга – мудрий друг»

Мета: закріпити знання, отримані на уроках бібліотечно-бібліографічних знань, формувати навички й бажання самотійно та осмислено вибирати і читати книги, ставитися до них, як до джерела знань, берегти їх.

Кожна книга – до мудрості дорога

Хід уроку

Бібліотекар Книга... Вона володіє магичною силою, яка спроможна схвилювати, порадувати, розгнівити. Вона пробуджує допитливість, допомагає у навчанні. Вона розвиває розум, вчить ширше мислити, глибше відчувати навколишній світ і людей. Сила книги безмежна. Без неї людина сліпа. Книга вчить найбільшому мистецтву – бути людиною.

Бібліотекар Дорогі діти. Я вірю, що всі ви любите і шануєте книгу, адже книжка – це наш порадник, вчитель, це наш друг. А зараз ми проведемо конкурси і побачимо, як і ви уважні читачі.

1. «З якої казки вони прийшли?»

1. Старенька бабуся у лісі жила,

Гостинці для неї онука несла.

Хто дівчинку цю по дорозі зустрів?

Як казка ця зветься? Хто б відповів? (*«Червона шапочка»*)

2. До школи прямує хлопчик дерев'яний,

Чомусь потрапляє у цирк полотняний.

Відома ця книжка тобі, чи не так,

В пригодах яких побував цей хлопчак (*«Буратіно»*)

3. Розкажу вам, діти, казку

Я про кішку, про собачку,

І про діда, і про бабу,

І про мишку-сіроманку

Я скажу, а ви згадайте,

Назву казки відгадайте (*Ріпка*)

4. Підробив він голосок,

Став мамин співати,

Здогадалися вони:

Вовк – не рідна мати (*Вовк і семеро козенят*)

5. Маленьке, сіреньке, біди наробило:

Щось біле, кругленьке хвостиком розбило,

Сумує бабуся, плаче дідусь, витирає сльозу,

А курочка кудяхче «Я ще вам золоте принесу» (*Курочка Ряба*)

6. Ой, набридло на віконці,

Все на сонечку сидіти.

Я візьму і покочуся,

Щоб побачити весь світ (*Колобок*)

2. Гра «Хто загубив?»

Я принесла торбинку з різними загубленими речами з казок. Треба вгадати, що з якої казки.

1. рибка («казка про золоту рибку»)

2. яблуко («Срібне блюдечко і наливне яблучко»)

3. дзеркало («Білосніжка і семеро гномів»)

4. колосок («Колосок»)

5. рукавичка («Рукавичка»)

6. голка («Царівна-жаба»)

3. Конкурс «Що зайве»

«Знайди зайвий персонаж і назви казку»

1. Осел, Півень, Собака, Кіт, Мачуха (*Мачуха, «Бременські музиканти»*)

2. Принц, Попелюшка, Мачуха, Фея, Чебурашка (*Чебурашка, «Попелюшка»*)

3. Дід, Баба, Колобок, Коза-дереза, Вовк, Лисиця (*Коза-дереза, «Колобок»*)

4. Кіт, Лисиця, Довгоносий Хлопчик, Рак-Неборак, Поле Дурнів (*Рак-Неборак, «Буратіно»*)

4. Гра «Впізнай героя»

Пізнати літературного чи казкового героя за його портретом і визначити автора

1. «Стоять вони за коморою, коли дивляться, аж із їхньої хати виходить дівчина з коромислом: така гарна, така гарна, тільки, що кривенька трішки» (*«Кривенька качечка»*)

2. Обізвалась бараболя,

А за нею і квасоля:

«І ще живі, ще здорові

Всі родичі гарбузові!» (*«Ходить гарбуз по городу»*)

3. «Приходить до чаплі та й каже:

- Ой я хочу сватати тебе, чи підеш за мене?» (*«Журавель та Чапля»*)

4. «Якось увечері, коли сонце так красиво заходило, з-за кущів з'явилася зграя чудових великих птахів. Сніжно-білі, з довгими гнучкими шиями. То були... (*Лебеді, «Гидке каченя», Г. К. Андерсен*)

5. Гра «Встав слова»

1. Ішов дід лісом, а за ним бігла... (*собачка*)

2. От баба так і зробила: витопила в ... (*печі*)

3. Ловись, - каже...велика та все велика (*рибка*)

4. От сідає на пеньок та каже... Як же я втомився. (*Ох*)

6. Вікторина

1. Хто живе в хатинці на курячих ніжках? (*Баба Яга*)

1. Який орган в людини називають мотором? (*Серце*)

2. В чиє царство потрапив Кай? (*Снігової королеви*)

3. Що росте вниз головою? (*Бурулька*)

4. Як у казках називають лисичку? (*Сестричка*)

5. Що загубила на балу Попелюшка? (*Черевичок*)

6. Де живе Карлсон? (*на даху*)

7. Скільки пальців на руці? (*п'ять*)

8. Як звати внучку Діда Мороза? (*Снігуронька*)

9. Що потрібно людям, котрі погано бачать? (*окуляри*)

10. Чим чистять зуби? (*Щіткою*)

11. Що росту на клумбах? (*Квіти*)
12. Для чого людині гребінець? (*Розчісувати волосся*)
13. Дитина, якій ніхто не може догодити? (*Вереда*)
14. Столова для птахів? (*Годівничка*)
15. Мишка Джері, а кіт... (*Том*)
16. Білий кінь у чорну смужку? (*Зебра*)
17. Дерево, на якому голки замість листя? (*Ялина*)
18. Ніс у слона? (*Хобот*)
19. Що їдять з нагоди дня народження? (*Торт*)
20. Транспорт на двох колесах? (*Велосипед*)
21. Платтячко для пальців? (*Рукавичка*)
22. Весь час умивається, ніколи не витирається? (*Кім*)
23. У саду ростуть фрукти, а на городі? (*Овочі*)
24. Найперша пісенька? (*Колискова*)
25. Інструмент для письма? (*Ручка*)
26. Вона замість носа у сніговика? (*Морква*)
27. Щоносять олені на голові? (*Роги*)

Бібліотекар Дорогі діти. Ось і підходить до завершення наша зустріч. Бажаю вам приємної зустрічі з мудрими книгами, які навчать вас виконувати завдання лише на «10»-«12» балів, рости чемними, ввічливими, добрими, завжди з повагою ставитися до вчителів і дорослих.

Шануйте, бережіть, любіть книги! І тоді весь розум, мудрість і людська доброта переходитимуть до вас через книжки. Читайте! Хай не буде у вас жодного дня, щоб ви не прочитали бодай однієї сторінки з нової книги.

1. Тема: Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки

Мета: *визвати в дітей інтерес до пошуку книг з допомогою довідково-бібліографічного апарату, користуватися каталожними розподільниками; формувати уміння користуватися бібліографічними списками, книжковими виставками.*

Книги пишуть за допомогою книг

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Людина не уявляє свого життя без книги. Адже книга – це знання, дружня бесіда, відпочинок. Чим дорослішими ви стаєте, тим більше питань у вас виникає. Де знайти відповіді на ці та багато інших запитань? Звичайно в книгах. Як же відшукати найкращі, найкорисніші з них?

Книг стільки, що навіть за все життя їх не можна перечитати. Проте засмучуватися не варто, адже читати не обов'язково всі та й неможливо. Головне – зуміти вибрати те, що тобі особисто найбільш потрібно. Це вміння прийде, якщо ти визнаєш таємницю «золотого ключика». В кожній бібліотеці є такий ключ до книг. Бібліотека відкриває читачу свої багатства за допомогою каталогів, картотек і книжкових виставок.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Тисячу років назад теж збирали книги. Бібліотека багдадського халіфа Візир-ас-Сахіда нараховувала близько ста тисяч книг. Більшу частину свого життя він провів у походах і за ним всюди слідував караван із книгами. Причому, верблюди йшли по порядку букв в алфавіті, і караванники-бібліотекарі могли швидко знайти потрібну книгу. Це був свого роду каталог.

В світі існує безліч книжок. В нашій бібліотеці їх Як же дізнатися, чи є та чи інша книга у бібліотеці, Ви скажете дуже просто: підійти до полиці і подивитися. Але в даний момент книги може не бути на місці.,

вона може бути у читача. Ось в такому випадку приходить на допомогу каталог.

Каталог – найголовніший і вірний порадник для тих, хто хоче самостійно знаходити книги в бібліотеці. Каталог – це перелік творів друк та інших документів, які є в бібліотеці. Найбільш поширеними в бібліотеках є такі каталоги: алфавітний та систематичний.

Алфавітний каталог – найбільш зручний у користуванні. Всі книги в ньому зібрані за алфавітному порядку прізвищ авторів і назв творів, тому тематика книг тут різна: разом можуть стояти і підручник, і художня книга, і наукова. За алфавітним каталогом встановлюється, чи є в бібліотеці певна книга, які твори певного автора є в бібліотечному фонді. Користуватися ним дуже просто – достатньо знати лише прізвище автора і назву книги. Каталог складається із карточок. На кожній карточці записано: автор книги, назва книги, місто, де вона видана, рік видання. Карточок з каталогу виймати не потрібно, досить тільки його передивитися, а в зошит собі виписати ті книги, які тебе зацікавили. *(бібліотекар показує як користуватися алфавітним каталогом)*

Систематичний каталог складніший. В ньому картки розташовані в залежності від змісту книги – за розділами. Розділи відокремлюються каталожними розподільниками, на яких вкладено назву відділу. Розподільники – це спеціальна картка з цупкого картону з виступом у верхній частині. Для молодших школярів розподільники можуть бути ілюстрованими. Зацікавившись книгами на якусь тему, потрібно у відповідному ящику каталогу переглянути всі картки і відібрати потрібні і переписати з них дані про книгу, журнал чи газету. І тоді бібліотекар швидко знайде необхідну тобі книжку. *(бібліотекар показує, як користуватися систематичним каталогом)*

Крім каталогів в бібліотеках використовуються картотеки: краєзнавча картотека – література рідного краю; картотека нових надходжень, тематична картотека, картотека газетно-журнальних статей. Картотека –

це систематизоване зібрання карток, що містять дані довідкового характеру.

VI. Закріплення вивченого матеріалу

1. Робота в групах

Клас об'єднується в три групи, кожна з яких отримує списки прізвищ письменників. Учням потрібно розкласти за алфавітом.

1 група: Малишко, Бажан, Кочерга, Тичина, Стельмах, Яновський, Мирний, Шевченко, Грабовський, Сосюра.

2 група: Довженко, Збанацький, Вишня, Хвильовий, Рильський, Скляренко, Тютюнник, Глібов, Гребінка, Винниченко.

3 група: Головка, Васильченко, Гончар, Костенко, Осьмачка, Павличко, Грінченко, Вовчок, Коцюбинський, Котляревський.

2. Гра «Хто швидше»

«З якого відділу?»

На столі стоять кубики, на яких вказано відділ та його назва.

Відділ 2 – природничі науки (фізика, математика, зоологія, ботаніка);

Відділ 4 – сільське господарство;

Відділ 5 – медицина

Відділ 6 – суспільство, історія, політика;

Відділ 9 – енциклопедії, словники, довідники, календарі.

Відділ 75 – спорт;

Відділ 84 – художня література;

Відділ 85 – мистецтво, музика

Відділ 93 - журнали

Бібліотекар зачитує запитання. Учням потрібно визначити в якому відділі буде знаходитися книга, названа у питанні.

5. Всі знають про знаменитих футболістів Пеле, Мара донну, Шевченка. В якому відділі можна знайти книги на спортивну тематику? (75)

6. В якому відділі можна знайти відповіді на запитання: які водяні рослини потрібні для акваріуму? які риби вживаються одна з одною? (2)

7. В якому відділі будуть стояти книги, в яких ви знайдете відповіді на запитання: звідки на наші поля прийшли пшениця, кукурудза, соняшник? як вирощувати ці рослини? (4)
8. В якому відділі ви будете шукати книги про танець, театр, співи? (85)
9. в якому відділі знаходяться книги, які розповідають про шкідливість паління та алкоголю, про те, як вирости здоровим? (5)
10. В якому відділі знаходиться географічна енциклопедія? (9)

V. Підсумок уроку

- Що таке каталог?
- Для чого потрібні каталоги?
- Які каталоги ви знаєте?

2. Тема: *Довідкова література для молодших школярів*

Мета: *дати первинні відомості про довідкову літературу, навчитися користуватися довідковою літературою*

Хід уроку

Книга – учитель із необмеженою аудиторією

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Читаючи книгу, газету, журнал, слухаючи радіо чи дивлячись телевізор, спілкуючись з друзями ви не раз зустрічали цілі вирази або окремі слова, значення яких вам незрозумілі. Тоді, звичайно, виникає потреба в'яснити їх значення.

Постає запитання: до яких книг звернутися у таких випадках, де знайти відповідь? Звичайно, можна запитати у батьків, вчителів. Але куди цікавіше і корисніше знайти потрібну інформацію самому.

Найточніше і найкраще пояснення на поставлене запитання дадуть вам довідкові видання, які є в кожній бібліотеці. Що це за книги?

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Довідкові видання – це видання, які допомагають нам про щось довідатися, уточнити певні поняття, перекласти слово з однієї мови на іншу. До них належать словники, довідники з різних галузей знань та енциклопедії.

Словник – найпростіше довідкове видання. До словника ми звертаємося тоді, коли нам необхідно визначити значення того чи іншого слова. У нашій країні словники «незрозумілих слів» з’явилися за часів Київської русі, у XII столітті. Спочатку всі відомості розміщувалися без будь-якої послідовності, а вже з XVI століття слова стали розташовувати за алфавітом (азбукою), їх почали називати «азбуковими»

Словники бувають різні: тлумачні, орфографічні, іншомовних слів, спеціальні. Потрібно запам’ятати, що основна структура всіх словників спільна. Слова розташовуються в алфавітному поряд. Щоб зрозуміти незрозуміле слово, знаходять сторінку з літературою, з якої починається розшукуване слово, а за літературою знаходять і потрібне слово, читаючи відповідне пояснення (*бібліотекар наводить приклад з словника*)

Коли нам потрібні докладні й водночас стислі відомості, то словника вже не достатньо. Звертаємося в такому разі до довідника. Довідники бувають із різних галузей знань. Потрібний матеріал у довіднику знаходять за змістом, за алфавітом. (*бібліотекар демонструє галузеві довідники*)

Найбільшим за обсягом інформації є довідкове видання – енциклопедія. Це систематизоване зведення знань. Перші книги такого характеру з’явилися у Стародавньому Китаї ще в X-XII століттях нашої ери.

Нині виходять друком сотні назв літератури енциклопедичного характеру. За своїм характером одні енциклопедії містять відомості з різних галузей знань: вони називаються універсальними, і з окремих галузей знань – галузевими.

Треба мати на увазі, що всі слова, терміни, статті в енциклопедії розташовано в суворому алфавітному порядку. У кожному слові, яке є

назвою статті, поставлено наголос. Таким чином, навіть незнайоме слово ви можете прочитати правильно. У бібліографічних статтях після прізвища, імені та по батькові стоять дати народження та смерті. Крім того, в енциклопедіях є карти, таблиці, схеми, діаграми. Для економії місця часто вживані слова подаються скорочено. Оскільки всі слова в енциклопедіях розміщено за алфавітом, то на одній сторінці може йти мова про найрізноманітніші речі, явища та предмети.

Але в енциклопедії неможливо помістити всю цікаву для вас інформацію. Тому для найдопитливіших «чомучок» автори енциклопедії після стаття подають назву книжки, де на всі запитання можна знайти вичерпні відповіді. (*бібліотекар демонструє енциклопедію*)

IV. Закріплення вивченого матеріалу

1. Подорож до словника (робота в групах)

- а) пояснити значення слів: *айва, гурман, мухомор, притулок.*
- б) перекласти слова українською мовою: (*слова англійською або російською мовою*)
- в) пояснити вислови: *горить у руках (справа йде дуже швидко); байдики бити (нічого не робити); заварити кашу (затіяти неприємну копітку справу); битися як риба об лід (безрезультатно добиватися чого-небудь)*

2. Робота з енциклопедіями

Візьміть енциклопедії та виконайте таке завдання: запишіть у зошити назву, кількість томів, рік видання, порядок знаходження інформації (алфавітний, хронологічний, тематичний)

V. Підсумок уроку

Що нового дізналися на уроці?

Які бувають словники?

Яка основна структура всіх словників?

Як знайти потрібний матеріал у довідниках, енциклопедіях?

Які довідкові видання є найбільшими за обсягом інформації?

Пам'ятка учня-читача

1. Якщо вам потрібно дізнатися:

- як правильно писати якесь слово, звертайтеся до орфографічного словника;
- як правильно вимовляти і наголошувати слова – до орфоепічного;
- значення слова – до тлумачного словника.

2. Якщо ви хочете дізнатися про різні явища природи, про видатних діячів науки і культури, спорту, про географічні відкриття, історичні події – звертайтеся до енциклопедичних словників.

3. У словниках-довідниках зібрані знання, нагромаджені багатьма поколіннями. Звертайтеся до них, читайте їх як художню книжку, вони завжди й у всьому допоможуть вам.

3. Тема: Книжкова родина

Мета: дати поняття про газети, журнали; ознайомити із структурою газет та журналів; розвивати в учнів уміння самостійно читати дитячу періодику

Про все цікаве на планеті
Читай в журналі та газеті!
Дізнаєшся про Всесвіт гарний,
Труди твої не будуть марні.

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Добрий день, діти! Тема нашої сьогоднішньої бесіди «Книжкова родина» або... Але спершу відгадайте загадку і ви самі скажете про що ми будемо говорити сьогодні на уроці.

Голубка бігла, в наш дім залетіла.

Що в світі бачила про все розповіла.

Так це газета. А ще ви бачите на нашій виставці журнали – це теж книжкова родина.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар Кожен день, в будь-яку погоду в усі ваші будинки приходять свіжі газети та журнали. З них ми дізнаємося про новини та події, які відбуваються в різних країнах: де знайшли залізну руду, де побудували завод, які відкриття зробили вчені, яких рекордів досягли спортсмени, яку погоду чекати в найближчий час.

? Діти, як ви думаєте, звідки газета так швидко знає новини?

Бібліотекар Так, дійсно. В усіх куточках світу є свої кореспонденти, які уважно слідкують за життям і про саме цікаве негайно повідомляють до газети. По радіо, телефону, телеграфу, Інтернету приходять до редакції новини. І тоді ці новини з'являються в газеті. Газети та журнали друкують великими тиражами на спеціальних машинах в друкарні. Тому одночасно свіжі номери читають мільйони людей. Багато людей приймають участь в виданні газет та журналів – кореспонденти, редактори, художники, друкарі. Сьогодні велику роботу виконують комп'ютери.. а готову продукцію розвозять в усі кінці світу транспортом.

Газети та журнали називають періодичними. Як ви думаєте, чому?

Бібліотекар Періодичні видання означають видання, які повторюються через рівні проміжки часу, але містять щоразу інший зміст. Періодичні видання – це газети, журнали, тижневики, наукові записки, частини літературно-художніх збірників.

Діти, а чи знаєте ви, що таке «газета», «журнал»?

Якщо ні, то прочитайте це з словничків, які лежать перед вами

(Газета - періодичне, переважно щоденне друковане на великих аркушах видання, яке містить матеріали про поточні події життя.

Журнал – це періодичне друковане видання у вигляді книжки; книга чи зошит для систематичних записів про що-небудь; книга для обліку відвідування та успішності учнів.)

Бібліотекар А чи знаєте ви, що означає слово «газета»? коли вона виникла? Виникли газети дуже давно: спочатку вони виходили у формі гіпсових вітрин в I столітті до нашої ери, в центрі Риму. На цих вітринах були

розпорядження та повідомлення про головні події. Пізніше такі своєрідні газети робили на камені, папірусі, бересті, на шкірі. Слово «газета» виникло від назви срібної монети початку XVI ст., за яку жителі Венеції купували листок з різними новинами. Перші друкарські газети з'явилися наприкінці XVI – початку XVII ст. у країнах Європи – Німеччині, Бельгії, Франції.

Першим журналом для дітей був «Журнал ліліпутів, або золота Бібліотека юних леді джентльменів». Він почав виходити в червні 1751 року в Лондоні. Мав він розміри 10*6,25 см. У ньому друкувалися короткі розповіді, загадки, жарти, малюнки.

Першим, єдиним на всю Україну, ілюстрованим художньо-педагогічним журналом для дітей був «Дзвінок». Виходив у Львові (1890-1914 роках) двічі на місяць. Його першим редактором був Володимир Шухевич. У цьому журналі вперше побачили світ твори для дітей Івана Франка, Лесі Українки, Леоніда Глібова, Михайла Коцюбинського, Олени Пчілки.

Зараз в Україні є друкується багато дитячих журналів та газет. Серед них журнали: «Барвінок», «Дивосвіт», «Пізнайко», «Яблунька», «Малятко», «Соняшник», «Веселі картинки»..., газети – «»новачок», «Казковий вечір»...

Бібліотекар А тепер давайте розглянемо газети та журнали, які є на нашій виставці.

Які з них ви читали?

Які журнали та газети є у вас вдома?

Про що можна довідатися з обкладинки журналу?

(Діти розглядають обкладинки журналів, знаходять вихідні дані – номер, рік видання, хто і де видає, кому призначений журнал)

Бібліотекар Кожна газета та журнал мій свій тираж. Тираж – це кількість примірників друкованого видання. Всі газети та журнали мають рубрики. Рубрика – це розділ у газеті чи журналі.

А зараз ми виконаємо невеличке завдання. Я вам роздам журнали і кожен з вас пошукає в журналі рубрику і потім назве її. Запишіть в свої зошити назви журналів і назву рубрики.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

1. Робота в групах «Огляд періодичних видань»

Бібліотекар А зараз ми об'єднаємося у групи.

1 група – журнал «Барвінок»

2 група – журнал «Пізнайко»

3 група – журнал «Дивосвіт»

Кожна група отримає журнали. Завдання: коротко, розповісти про журнал за таким планом:

- Назва журналу, його номер, рік видання.
- Хто і де видає журнал?
- Кому адресований журнал?
- Як часто видається журнал?
- Які рубрики містить журнал?

2. Робота в парах «Складання каталожної карточки»

Бібліотекар Щоб швидко віднайти матеріал журналу, який запам'ятався, сподобався необхідний, складемо каталожну карточку, як це роблять бібліотекарі. Перед вами журнали, знайдіть статтю у журналі, яка вам найбільше сподобалася і заповніть карточку (за зразком)

Автор

Назва твору (статті)

Назва журналу

Рік видання

Номер сторінки

V. Підсумок уроку

Який журнал вам сподобався найбільше?

Які дитячі журнали та газети ви знаєте?

Які з дитячих журналів та газет ви порекомендуєте своїм друзям?

4. Тема: Підсумкове заняття «Книгу читати – усе знати»

Мета: формувати читацькі інтереси, ввести учнів у чарівний світ книги;
виховувати бажання більше читати

Хліб живить тіло, а книга живить розум.

Хід уроку

Бібліотекар Протягом усього життя ми звертаємося до книги. Вона відкриває нам небачені обрії, допомагає зрозуміти історію народу, розкриває таємниці природи, життя. Книга – мудрий друг, який не вміючи говорити, розказує про незвичайні пригоди і подорожі, про навколишній світ, про різні чудеса.

Бібліотекар Діти, сьогодні у нас незвичний урок. Ми проведемо змагання і визначимо найактивнішого читача вашого класу. Щоб розпочати нашу гру ми виберемо учасників. Участь у грі будуть приймати ті учні, які пройдуть відбірковий тур і отримають квиток-перепустку. А для цього вам потрібно відгадати загадки.

1. Завжди можу стати у пригоді,
Моїх вам порад не злічить.
І кажуть про мене в народі:
«Мовчить , а сто дурнів навчить» *(Книга)*
2. Дерево – не дерево, а листки має.
Той буде мудрий, хто її гортає. *(Книга)*
3. Бачити – не бачить, чути – не чує,
Та всіх навчає, мовчки мудрує. *(Книга)*
4. Язика немає, а всіх навчає. *(Книга)*
5. Не кущ, а з листочками.
Не сорочка, а зшита.
Не людина, а говорить. *(Книга)*
6. Дуже потрібна усім –
І дорослим, і малим.
Всіх я розуму учу,
А сама завжди мовчу. *(Книга)*

7. Балакати не балакає, чути не чує,

А все знає і нам пояснює *(Книга)*

Бібліотекар Молодці, ви гарно справились із завданнями. Отож розпочинаємо наші змагання. В кожному конкурсі ви зможете отримати за правильні відповіді певну кількість фішок. Відповідає той, хто першим підняв руку. У фінал виходять ті учасники, які набрали найбільшу кількість фішок. Отож сердечно і щиро бажаю, щоб кожен із вас виборов почесне звання «Найкращого читача». Цікавої і вдалої гри!

Конкурс 1 «Хто швидше»

1. Б'ється, стука молоток, поправляє нам садок (дятел)
2. Що сходить без насіння (сонце)
3. Один баранець пасе тисячі овець (місяць і зорі)
4. Не мотор, а шумить; не птах, а летить; не гадюка, а жалить. (бджола)
5. Тече, тече – не витече, біжить, біжить - не вибіжить (річка)
6. Горбатий мішок на чотирьох стовпах стоїть (верблюд)

Конкурс 2 Гра « Бюро казкових знахідок

Бібліотекар Червона Шапочка Я – Червона Шапочка. Ви, напевно, знаєте, що я часто ходжу провідувати свою хвору бабусю, яка живе у лісі. І ношу їй у подарунок свіжоспечені пиріжки. А по дорозі до неї в лісі знаходжу усякі речі. Та от чиї вони не знаю, і тому повернути не можу. Можливо ви мені допоможете. *(виймає з кошика предмета , а діти вгадують, з якої це казки)*

Бинт – *(«Лікар Айболить»)*

Горошина – *(«Котигорошко»)*

Яйце – *(«Курочка Ряба»)*

Пір'я – *(« Кривенька качечка»)*

Черевичок – *(«Попелюшка»)*

П'ять монет *(«Буратіно»)*

Рукавиця – *(«Рукавичка»)*

Колосок – *(«Колосок»)*

Пучок соломи – *(«Солом'яний бичок»)*

Конкурс 3 «Збери прислів'я»

1. багато, той, багато, читає, хто, знає (*Хто багато читає, той багато знає*).
2. книга, без, твій, рук, як, друг, неї (*Книга - твій друг, без неї – як без рук*).
3. книги, дім, голова, розуму, без, як, без (*Дім без книги – як голова без розуму*).
4. людина, книги, без води, криниця, як (*Людина без книги, як криниця без води*).
5. Наберешся, розуму, подружися, з, книгою (*З книгою подружися – розуму наберешся*)

Конкурс 4 Бліц-турнір

1. Дерево – не дерево, а листки має (*Книга*)
2. Заклад, у якому зберігаються та видаються для тимчасового користування книжки (*Бібліотека*)
3. Де створюється книга? (*У друкарні*)
4. Як називається бібліотека, яку збирають вдома? (*Домашня*)
5. Хто автор казки «Лисичка та журавель»? (*Народ*)
6. Картка, в яку записуються дані і ведеться облік книг (*Формуляр*)
7. Людина, яка відвідує бібліотеку. (*Читач*)
8. Бібліотека, яка обслуговує вчителів і учнів. (*Шкільна*)
9. Книги, в яких є автор. (*Авторські*)
10. Як називаються книги, за якими учні навчаються? (*Підручники*)
11. Магазин, у якому можна придбати книги. (*Книжковий*)
12. Головний обов'язок читача бібліотеки (*Вчасно повернути книгу*)
13. На книжкових полицях багато книжок. Хто допоможе тобі розібратися в цьому книжковому царстві? (*Бібліотекар*)
14. У кожній бібліотеці є «золотий ключик» до книжок. Він відкриває читачеві свої багатства (*Каталог*)

15. Назвати два основних правила збереження підручників (*Якісно обгорнути цупким папером, мати закладку*)
16. Що допомагає знайти в книзі вірш, оповідання, казку, главу або розділ? (*Зміст*)
17. Назва книги (*Заголовок*)
18. Малюнок в книзі (*Ілюстрація*)
19. Людина, що ілюструє книгу (*Художник*)
20. Переписана від руки книга (*рукопис*)
21. Що захищає книжку від пошкоджень і надає їй охайного вигляду? (*Обкладинка*)
22. Перша сторінка книжки (*Титульний лист*)
23. Що таке передмова? (*З передмови можна довідатися, хто написав книжку, коли і в якій країні відбуваються події та інше*)
24. Ілюстрація – це... (*Малюнок, фотографія, креслення*)
25. У школі ти школяр, у – бібліотеці? (*Читач*)
26. Де буває в книжці зміст? (*На початку або в кінці книжки*)
27. Папір із шкіри (*Пергамент*)
28. Забудькуватий читач (*Боржник*)
29. Назвіть відділ бібліотеки, де видають книги додому (*Абонемент*)

Фінал

Придумайте найбільше слів використовуючи літери, що є в слові «Бібліографія»

(*підбиваються підсумки змагання*)

Бібліотекар Діти! Дні ви проявили кмітливість знання і вміння, що дають право називати всіх вас справжніми друзями книги.

Читайте, читайте, читайте! Хай не буде у вас жодного дня, аби ви не прочитали хоча б однієї сторінки з нової книги. Тоді ви будете освіченими, вихованими, добрими людьми.

1. Тема: Науково-популярна література для молодших школярів

Мета: дати початкові знання про довідково-популярну літературу; закріпити вміння школярів користуватися довідковою літературою; удосконалити вміння самостійно за завданням вчителя знаходити потрібну інформацію, користуючись різними джерелами друкованої продукції.

Книга – прорив у завтра

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Бібліотекар Книги! Скільки їх? Не порахувати! Кожна книжка вибирає собі товариша за віком. Одні тягнуться до малечі, інші дружать зі старшими дітьми. Книжки – дружний народ. Все можуть зробити, про що не попросиш. Можуть злітати разом з дітьми на сто років у майбутнє чи на сто років назад, в історію нашої країни, можуть на Місяць доставити на найшвидшій ракеті, можуть показати підводне царство і підземні сховища, повні скарбів.

Книги поведуть у похід місцями боїв, допоможуть знайти дорогу в лісі, розкажуть, як розпізнати голоси птахів. І це ще не все, що вміють книжки. Вони вчать бути сміливими, правдивими, добрими, милосердними. За свої славні справи книжки користуються у людей великою повагою.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь

Бібліотекар Є книжки, автори яких відповідають за точність кожного слова і кожної цифри, нічого не вигадуючи. Звичайно, у цих книгах немає героїв, за пригодами яких цікаво спостерігати. Трапляються цілком незрозумілі слова, терміни.

Це науково-популярна література. Читати її можна з таким же захопленням, як художню. Вона розповідає про природу та її закони, різні

науки, видатних вчених, досягнення у галузі техніки. Ознайомившись із цими книгами, ви зможете відповісти на запитання: «Чому вода гасить вогонь?», «Навіщо п'ють воду?». А чи відомо вам про бухгалтерські здібності ворони? Чи знаєте ви, що їжак не такий доброзичливий, як нам здається?

Науково-популярні книжки навчають майструвати, розв'язувати задачі, розкажуть, коли і де з'явився гумовий м'яч.

Можливо дехто з вас читав, книжки Льва Успенського «Слово про слово», « Ти і твоє ім'я». Це все книжки про мову, про її таємниці, про пригоди слів та імен. А в книжці «Ім'я дому твого» теж піде мова про імена – тільки не людей, а міст і річок. Київ, Дніпро, Рим і Париж – звідки пішли ті чи інші географічні назви? Візьміть цю книжку, відкрийте будь-яку сторінку, прочитайте і я впевнена, що ви прочитаєте її, не відриваючись до останньої сторінки.

Науково-популярна література має свої особливості:

- текст науково стилю, вживаються терміни;
- розширений довідковий апарат (передмова, післямова, тлумачні словники, коментарі...)
- велика кількість ілюстрацій, їхня різноманітність (малюнки, схеми, карти, фотографії, таблиці)

2. Робота в парах

Практичне завдання

Зараз я роздам вам книги, а ви самі визначте, які проблеми вони розкривають. Знайдіть цікавий епізод і познайомте із ним своїх однокласників. *(учні працюють з книгами)*

3. Розповідь «Як читати науково-популярну літературу»

Бібліотекар Вам ще не раз доведеться звертатися до такого роду літератури для поповнення знань. Тому ви повинні навчитися користуватися науково-популярною літературою. Щоб легко читалася науково-популярна література слід пам'ятати:

- читати науково-популярну літературу треба вдумливо, намагаючись вникнути в суть питання;
- читати потрібно розділ за розділом, запам'ятати те, що повинно на ваш погляд зберегтися у пам'яті;
- читаючи науково-популярну книгу, корисно скласти план книги, конспект;
- корисно додати хронологічні дані, імена, цифри, назви міст, пояснення незрозумілих слів, тобто те, що слід запам'ятати;
- читаючи науково-популярну книгу, необхідно звертатися за довідками до різних посібників: пояснення незрозумілих слів необхідно шукати у словнику; матеріал, що доповнює книгу, потрібно вибирати за бібліографічними покажчиками;
- читаючи слід робити закладки там, де вам потрібно щось виписати.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Гра «Знайди інформацію»

Клас об'єднується у три групи. Кожна група отримує конверт із завданням.

Завдання: *Користуючись різними джерелами друкованої продукції знайдіть інформацію про*

1 група – «Коли і як виникло життя на Землі?»

2 група – «Чому трава зелена?»

3 група – «Хто створює телепередачу?»

Для того, щоб швидше підібрати потрібну інформацію користуйтеся довідковим апаратом бібліотеки (рекомендаційними списками літератури, картотекою газетно-журнальних статей та книжковою виставкою...)

V. Підсумок уроку

Ви помітили, що читання наукової і науково-популярної книги – це найкраща «розумова гімнастика». І тому, хто добросовісно її виконує, вона приносить справжню насолоду. І тоді найскладніші книжки стають захопливими і поступливими.

2. Тема: *Казка – як різновид жанру*

Мета: *ознайомити дітей із видами казок, дати поняття про літературну казку; формувати читацьку активність учнів, мовну культуру; виховувати інтерес до читання*

*Казка – це свіжий вітер, що роздмухує
вогник дитячого мислення і мови*

В. Сухомлинський

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бібліотекар Казка! Дуже звичне слово, а який великий зміст ховається за цим словом!

З чим асоціюється в вас це слово?

Що означає сам термін «Казка»? Скіфський цар говорить, що нашим предком був Манай, а дружину його звали Казка. Казка – та, що навчила людей мови, дала ключ до спілкування з усім світом, відкрила тайни буття, у казці все живе, все мислить, все спілкується між собою.

Сьогодні ми помандруємо вулицями Казкового міста. Це дуже велике місто. Зупиняючись на кожній вулиці, відкриватимемо нове, цікаве.

III. Вивчення нового матеріалу

Бібліотекар казки – це найпоширеніший і найпопулярніший жанр літератури.

Для казок не існує кордонів і перепон – тому вони вільно мандрують різними країнами. Казки почали складатися ще в глибокій давнині народом і передаватися в усній формі зі століття в століття, від покоління до покоління. Над казкою працювали сотні, тисячі людей. Хто знає, як такі казки називаються?

Правильно, це народні казки. Перша вулиця, якою ми будемо подорожувати, це вулиця **Народна**. (бібліотекар вивішує назву вулиці на першій полиці «Народні Казки» виставки «Казковий віночок»)

Народні казки вчили і вчать людей любити прекрасне і насамперед природу, рідну землю, поважати старших, бути працьовитим і добрим. У

своїй торбинці казка несе вічні істини, загальнолюдські цінності. У ній завжди добро, мудрість, краса, любов, справедливість перемагають зло і потворність. Я знаю, що всі ви дуже любите читати казки. А зараз я хочу переконатися, чи уважно ви читаєте книжки. Так що будьте уважні і якщо знаєте відповідь, то піднімайте руку. Отож починаємо

1. Скажіть, що це за казка: «...А подай, лишень, брате, отую вовчу голову» (*«Цап та баран»*)
2. Як звали героїв української народної казки «Ріпка»? (*Дід Андрушка, баба Марушка, внучка Мінка, собачка Фінка, кішка Варварка, мишка Сіроманка*)
3. В якій казці богатир перемагає змія Горинича і визволяє своїх сестер та братів (*«Котигорошко»*)
4. Як звали саму балакучу жінку в українських казках і героїнею якої казки вона була? (*Хвеська, казка «Язиката Хвеська»*)
5. Чи можна з одного яйця отримати велику кількість худоби та птиці? (*так, якщо це яйце з української народної казки «Яйце-райце»*)
6. В чому та які страви були на гостинах у журавля та Лисички? (*в тарілці – манка з молоком, в глечикі – м'ясо з картопелькою, бурячком та всякою дрібничкою*)
7. Що сталося з Солом'яним бичком, після того як баба з дідом розбагатіли? (*розтав на сонці*)
8. «- Як же мені не плакати, коли в моїй хатці страшний звір сидить?» Хто просить допомоги і в якій казці? (*зайчик, казка «Коза-дереза»*)
9. Хто готував обід для чоловіка Лисички Пана Коцького? (*вовк, ведмідь, дикий кабан, заєць*)
10. В якій казці битий небиту возив? (*«Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат»*)
11. Хто йшов щастя шукати з Котигорошком? (*Вернигора, Вернидуб, Крутивус*)

12. «Гуси, гуси, гусенята, візьміть мене на крилята» В якій казці потрібна допомога? (*«Івасик-Телесик»*)

Бібліотекар Молодці! Ви чудово справилися з вікториною. Ви, напевне помітили, що в казках часто повторюються епізоди. Це сприяє швидшому запам'ятовуванню казки. Отож слухайте гарненько і відповідайте швиденько.

1. У якій казці і скільки днів Лисичка бігала на горище по мед? (*«Лисичка-кума», три дні*)
2. В якій казці і скільки разів баран дістає одну і ту ж вовчу голову? (*«Цап та баран», три рази*)
3. Скільки разів Лисичка викрадає Курочку у казці «Кіт, Кріт, Курочка та Лисиця» (*три рази*)
4. Скільки раз колобок співає свою пісеньку? (*п'ять*)
5. Скільки звірів намагалися допомогти зайчику вигнати страшного звіра з його хатинки? (*чотири*)
6. Скільки тварин тварин тягнуло ріпку (*три*)

Бібліотекар Казки, як правило розповідаються, а не читаються. Ці традиції збереглися з давніх часів, коли люди не знали писемності. Одні розповідали, а інші записували ці казки. Щось доповнювали, змінювали і ми отримали авторські казки (літературні). Наша подорож продовжується, ми на вулиці Казкарів. (*бібліотекар вивішує назву вулиці на першій полиці «Авторські казки» виставки «Казковий віночок»*)

Бібліотекар Зупинимося ми з вами біля будинку №1 – І. Я. Франко (*демонстрація портрета*)

І. Я Франко – український письменник, який написав багато поетичних та прозових творів для дорослих, а також ним написані чудові твори для дітей: оповідання, вірші, казки: «Коли ще звірі говорили», «Осел і лев», «Лис Микита», «Фарбований лис», «Заєць і ведмідь»

- Які з цих казок ви читали?

Гра «Коментатор»

Учні, які читали казки Івана Франка, стисло їх переказують, називають дійових осіб, найцікавіші моменти, тему та мораль казки.

Бібліотекар А зараз ми підійшли до будинку № 2 – О. С. Пушкіна

Олександр Пушкін – великий російський поет. Коли він був маленьким хлопчиком, його доглядала няня Арина Родіонова. Вона знала дуже багато казок і розповідала їх своєму вихованцеві. Згодом Олександр Пушкін написав казки, взявши за основу розповіді своєї няні.

- Які казки Олександра Пушкіна ви читали?

(бібліотекар демонструє ілюстрації до казок О. Пушкіна)

Бібліотекар Ми біля будинку № 3 – Г. Х. Андерсена. Він жив у бідності, але вдома у них завжди було чисто. Ще з дитинства Г. Х. Андерсен вигадував історії. Та все ж не міг показати їх дорослим. Рішучість прийшла пізніше. Тоді виявилось, що ці історії називаються казками. Вони дають людям втіху і приносять радість. Бо кожна казка закінчується щасливо.

- Які казки Ганса Андерсена ви читали?

А зараз я пропоную зазирнути до будинку Г. Х. Андерсена, куди нагодилися Кай і Герда (*демонстрація мультфільму «Снігова королева»*)

IV. Підсумок уроку

Ось і наша подорож закінчилася. Я вважаю, що жодна з книжок не пройшла повз вас. Якщо ви прочитаєте казки братів Грімм, І. Франка, О. Пчілки, Г. Х. Андерсена, О. Пушкіна, В. Сухомлинського, то ви відкриєте для себе багато цікавого. Подорожуйте цим Казковим містом.

Любе дзеркальце, чарівне, - запитала мала царівна,

-З ким на світі наймиліше, найтепліше, найгарніше?

Дзеркальце не забариться, скаже чесно, як годиться:

- Знають всі дорослі й діти, що цікава книжка світить,

Мов ліхтарик, в кожному домі, проганяє сон і втому.

Для читай ликів вона, наче для птахів – весна.

Отже відповідь одна - книжка нам – немов рідня.

Наймиліша, найщиріша, найтепліша, найвірніша

Ось якою є вона, наша книжка чарівна

3. Тема: *Щоденник читача*

Мета: *ознайомити учнів з «щоденником читача»; навчити правильно його заповнювати; формувати вміння складати найпростішу анотацію до прочитаної книги*

*Не на користь книги читати,
коли тільки вершки хапати.*

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда «Що таке «Щоденник читача», його призначення»

Бібліотекар Кожен з вас, діти, прочитав уже немало книг. Деякі з вас читають швидко і багато.

А чи добре ви запам'ятовуєте книги?

Чи намагаєтеся розібратися в прочитаному?

Мабуть не завжди. Поспішаючи за тим, щоб більше прочитати, ви іноді в низі пропускаєте місця, не дочитуєте її до кінця і переходите до іншої книги. Іноді пропускаєте описи природи, героя чи історичних подій. І тоді рахуйте, що в цю книжку не прочитали, просто пробігли очима. Таке читання вам нічого не дасть. Ви таку книгу не запам'ятаєте. І якщо вас через деякий час запитують про що ви прочитали, ви не зможете нічого сказати. Таке читання не додасть вам нових знань, не допоможе у навчанні. Від нього користі мало.

Послухайте вірш – «Как Коля читал»

Коля книги не читал,
Он их попросту глотал,
За едой и перед сном,
В лодке с поднятым веслом.
На уроках и в саду,
Лежа, стоя, на ходу.
За обедом проглотил он

«Гулливера» с «Буратиной»
Брал он с вешалки пальто –
Закусил стихом Барто,
А в аптеку шел пока,
Скушал томик Маршака.
Не заметил, как с арбузом
Съел он «Робинзона Крузо».
Наконец, улегся спать,
Взял «Хоттабыча» в кровать.
У него спросили в школе:
- Что прочел сегодня, Коля?
И ответил Коля так:
«Написал роман Маршак,
Как отважный Робинзон
Сел в отцепленный вагон
И поехал к лилипутам,
Был веревками опутан,
Но его от смерти спас
Добрый папа Карабас».
Дружный смех раздался в классе.
Отчего? Не понял Коля.
Знает кто-нибудь из вас,
Почему смеялся класс?

Бібліотекар Читачі які забагато читають, швидко забувають прочитане, називаються «книгоковтачами». Їх не мало серед наших читачів.

Що ж потрібно для того, щоб добре запам'ятати прочитану книгу?

Читати треба уважно, не поспішаючи. Але це ще не все. Треба не тільки уважно читати, але і робити записи про прочитане, записувати свої думки, складати конспекти.

Щоб краще засвоїти зміст книги, зрозуміти вчинки героїв, оцінити і надовго запам'ятати її, ви повинні привчити себе читати з олівцем і про

кожну прочитану книгу робити короткі записи в зошит, який називається Щоденником читача. Зміст прочитаних книг швидко забувається, а щоденник читача допоможе вам поновити у пам'яті те, про що ви прочитали в книгах.

2. «Як правильно заповнювати «Щоденник читача»»

Скажіть, у кого є щоденник, чи просто невеликий зошит, блокнот, у який ви записуєте, які книжки прочитали? А як ви ведете ці записи Що пишете?

Кожний з вас може вести щоденник по-різному, так, як, йому зручніше але скажіть, чим може допомогти такий запис : «Ця книга мені сподобалася» чи «Ця книга мені не цікава?». Мабуть на такі записи не варто витрачати час. Бо записи в Щоденнику читача дозволяють вести не тільки облік прочитаного. Їх не слід робити лише для того, щоб похвастатися перед іншими: «Дивись, скільки я прочитав!», а для того, щоб завжди можна було згадати, про що йшлося в цій книжці, які головні герої. Навіть через рік чи більше. Отже є певні правила, за якими ведуть щоденники читача.

Завести щоденник читача нескладно. Для щоденника можна використати загальний або шкільний зошит, сторінка якого поділена на дві частини. В лівій частині ви запишете дату прочитання книги, прізвище автора та назву книги, де і коли видано книгу. Також можна виписати незнайомі слова і терміни. Права частина – сам запис прочитаного. Це можна зробити кількома способами. Вибирати вам. Можна робити замітки у формі плану або у формі анотації, тобто коротко викласти думку прочитаної книги. Прочитали – зробили запис, відступили трохи і робите наступний запис прочитаного. Записи можуть бути великими, хоч і на декілька листків. Але незручність полягає в тому, що знайти прочитану книгу важкувато, особливо, коли багато читаєш і записів багато.

Щоденник читача можна вести на картках. З лицьової сторони – автор, назва, дата прочитання, коли і де видана; з зворотної - анотація.

Незручність карток у тому, що величина запису має свої рамки. Але дуже зручно те, що картки можна ставити в певному порядку (за алфавітом, за темами...)

III. Практичне заняття.

Бібліотекар А зараз ми з вами заведемо «Щоденник читача». Для цього ви взяли на сьогоднішній урок чисті зошити. Давайте їх підпишемо (*Діти підписують зошит*) а тепер відкриємо зошит і сторінку, та що зліва поділимо на чотири колонки, а праву на дві. (*дивитися таблицю, яку потрібно роздати на кожну парту*) (учні роблять перший запис *Щоденнику читача за зразком*)

№	Дата	Автор книги	Назва книги	Де і коли видано книгу	Зміст книги	Примітки

IV. Підсумок уроку

Думаю, ви всі дійшли висновку, що читання – це не просте гаяння часу, це праця душі і серця, робота. Справжній читач уміє глибоко проникати в зміст книги, критично ставитися до прочитаного, вимогливо добирати літературу, уміє правильно організовувати процес читання, дотримуватися гігієнічних вимог та берегти книгу.

V. Домашнє завдання

Зробити запис у щоденнику читача, про книгу, яку ви нещодавно прочитали.

4 Тема: Подаруй книзі нове життя

Мета: *прищепити учням любов до книги, виховувати дбайливе ставлення до книги, закріпити знання школярів із правилами поведінки з книгою.*

Обладнання: *Виставка книг, які потребують «лікування», плакат «Правила поведінки з книгою»*

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Мотивація навчальної діяльності

Книжки – як люди: народжуються, живуть, старіють. Як люди, можуть хворіти. Для хворих людей є поліклініки, лікарні, санаторії. Для хворих книжок також є спеціальні лікарні. Тільки називаються вони по-іншому: палітурними і реєстраційними майстернями. У них лікують хворі книжки, і лікують по-різному. Одним надають амбулаторну допомогу, інших кладуть у лікарню, навіть оперують. В особливих випадках роблять реанімацію (оживлення) – дарують друге життя. Для остаточного одужання влаштовують книжкам «санаторний режим». Словом повертають квітучий вигляд.

«Брудна книжка»

Інсценівка

Стук у двері.

- Ой, ой, ой!
- Не маю сили!
- Ви на мене наступили!

Учень. Що це тут валяється?

Вчитель. Книжка, виявляється!

Книжка. Я подерта, я потерта.

Кутики загнуті, сторінки пом'яті.

Він мене скалічив,

А тепер не лічить.

Люди скажуть: «Ой, чия ти?

Як тепер тебе читати?

Скільки ми читали книг,

А не бачили таких.

- Я терпіть не маю сили,

То й подалася в світ блукати

Долі кращої шукати.

Учень Хто ж господар твій?

Книжка Андрій

Учень З нашого класу

Книжка Я сама не знаю.

Коли не соромиться, то нехай признається.

III. Вивчення нового матеріалу

Книжкова поліклініка. Чому хворіють люди? З різних причин. Хвороб на жаль, багато. Бувають вроджені. Бувають хвороби від старості. Бувають від неправильного життя. А бувають і нещасні випадки. Так само і у книжок... Уявіть собі, у книжок теж бувають «заразні» хвороби: пліснява і комахи. Бувають «вроджені» хвороби: в друкарні від недогляду переплутали або прошили якісь аркуші, погано тиснули текст. «Від старості» (тобто від часу) всі книжки неминуче псуються навіть при найправильнішому, найакуратнішому житті: жовтіє і стає ламким папір, псуються обкладинки. А неправильне життя (тля, вологість, яскраві сонячні промені) дуже швидко старить книжку... від неправильного поводження навіть нова книжка може за два-три тижні розвалитися на шматки: якщо її перегинати, закладати що попало, загинати сторінки. Та й «нещасні випадки» не можна забувати: перша-ліпша книжка може постраждати від вогню, від падінь та інших «травм».

Але від чого б тільки не захворіла книжка, її негайно треба лікувати. Жодна хвороба у книжок сама собою не минає. Навіть «легка недуга», якщо на неї своєчасно не звернути уваги, неодмінно перетвориться на серйозну «хворобу», котра вимагає особливих заходів. Чим швидше ви допоможете ви книжці, тим краще.

Від хвороби залежить і лікування. Одні хвороби легші, інші важчі. Одне лікування швидше, інше повільніше. У поліклініках хворих приймають і відпускають додому. У лікарнях хворі проводять багато днів. Зате лікування в лікарні ретельніше.

У **книжчиній лікарні** не тримають через дрібниці. Тут хворим книжкам роблять справжні операції. Книжки ріжуть, зшивають, дають довге життя.

Майже всі книжки виходять зі своєї лікарні «помолоділими». У книжкових лікарів багато турбот, але багато і радощів. Зцілення тяжкохворих хіба це не радість?» Звичайно, операція операції не рівня. Але будь-яка операція – операція. І вона потребує зосередженості. Не метушні, але й не млявості. Чим краще знає книжковий хірург своє діло, тим краще він оперує.

Але щоб операція була успішною, й треба добре підготувати. Все важливо: і стан хворого, і підготовка операційного столу і відмінна якість хірургічного інструменту, і наявність необхідних для операції матеріалів. У всіх хірургів є правило: не залишати хворих під час операції. Якщо почав операцію – закінчуй.

Книжковий санаторій. Отже, лікарня позаду. Хворий видужав. Але він ще слабкий, має поганий вигляд. Лікарі рекомендують йому поїхати в санаторій. Санаторій потрібен хворому, щоб остаточно поправитися. Але на курорт їдуть тільки хворі. Здорові люди також їдуть. Набираються сил, стають ще здоровішими. Квітучий вигляд нікому не протипоказаний.

Те ж саме із книжками. Наше лікування, звичайно, пішло книжці на користь. Вона практично здорова. В хороших умовах вона буде довго жити. І все таки... Хіба погано надати книжці квітучого вигляду? Зробити її ще красивішою, ніж раніше?

Навіть новонародженим книжкам – тільки що з друкарні – можна надати особливого блиску. І в переносному, і в буквальному значенні слова. Наприклад, будь-яку паперову обкладинку можна покрити блискучою захисною плівкою, яка оберігатиме її від багатьох шкідливих впливів: від пилу, вологи, тютюнового диму. До того ж зробить книжку яскравішою, ошатнішою. Фарбування обрізу також піде книжці на користь: надасть їй додаткової нарядності і міцності. Тому, якщо є можливість, потурбуйтеся про санаторій для ваших книжок.

Поради лікаря

Однак усі лікарі знають: будь-яку хворобу легше попередити, ніж вилікувати. І радять берегти здоров'я. Зокрема позбутися поганих звичок. Давайте і ми насамперед запам'ятаємо, що з книжками не можна робити.

1. Не можна перегинати книжки.
2. Не можна загинати книжкові сторінки.
3. Не можна закладати в книжки олівці.
4. Не можна брати книжки брудними руками.
5. Не можна читати книжки під час їжі.
6. Не можна читати книжки на сонці.

Книжки бояться і бруду, і вологи, і сонячних променів – псується папір. Ще книжки бояться пилу і комах-точильників. Класти книжки треба тільки на чисті столи і парти. Перегортаючи прочитану сторінку, звикайте тримати її за верхній край. І ніколи – ніколи не слиньте пальці.

Запам'ятайте! Усім книжкам потрібне чисте кімнатне повітря з температурою 18⁰-20⁰С при вологості 50-60%. Це найкращі умови для збереження здоров'я і людей, і книжок.

Я – книжка! Я – товариш твій!
Ти берегти мене умій!
Щоб я була нова щораз,
Оберігай мене від клякс.
Гортаєш – пальців ти не слинь,
Оцю погану звичку кинь.
Листків, гляди не загинай.
Зроби закладки, їх вклади,
Мене папером обгорни,
Де взяв, туди і поверни.
Запам'ятай же – я твій друг,
Та не для тих бруднющих рук,
Я – книжка! Я – товариш твій,
Тож зберегти мене зумій!

IV. Практичне заняття

1. Розгляд виставки книг, «які потребують лікування»
2. Ремонт книг

V. Підсумок уроку

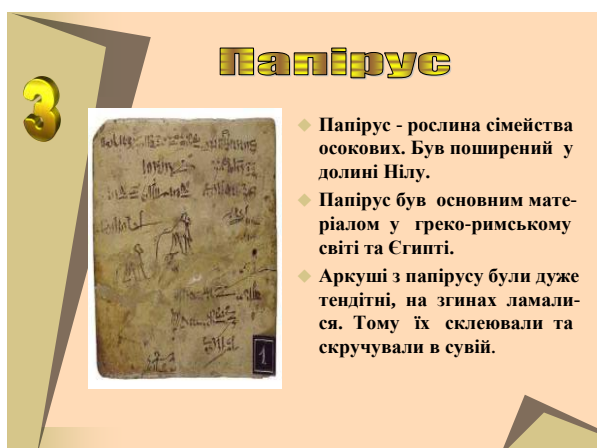
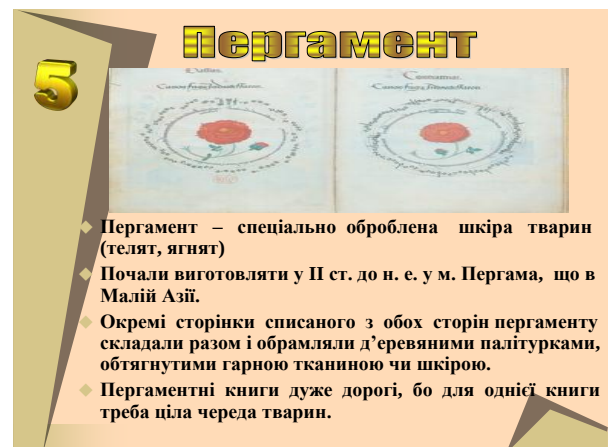
Гра « Для чого потрібні книжки»

З кольорового паперу зроблено сонечко, на якому написано «книга», бо книга – це світло, і причеплено до дошки навкруги сонця – хмаринки. Щоб звільнити сонечко від хмар, треба визначити сили цього сонця (книги), тобто те, для чого книга потрібна. На місці кожної хмарки записується версія.

Додатки

Додаток 1 Презентація «3 історії створення книги»

7

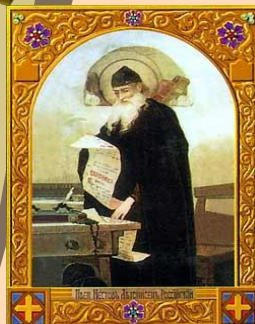
Вампум

- Різні види предметного “листа” існували у народів Північної та Південної Америки. Такі послання повідомляли про мир, війну, лиха, кількість проданих або взятих у борг товарів.
- Використовувалися мушлі певного кольору, які нанизували на шнур.
- Виходило щось на зразок кольорових бус. Такий “лист північноамериканських індіанців називався “вампум”

11

Рукописні книги

- Робити книги було дуже важко. Букву за буквою, рядок за рядком виводив писар.
- Книгу прикрашали сріблом, золотом і дорогоцінним камінням.
- Одна книга робилася дуже довго і коштувала дуже дорого.

8

Воскові дощечки

- Пізніше в Римі та Стародавній Греції стали застосовувати дерев'яні таблички, покриті воском.
- Їх широко використовували в школах.
- Таблички з текстом зв'язували. Така зв'язка називалася кодексом.

12

Старовинні книги

9

Київська Русь

- Традиційним матеріалом був пергамент та береста.
- Пергамент завозили з грецьких міст, пізніше навчилися самі виробляти.

- Береста – білосніжна кора берези.
- Знаки на бересті наносили кістяним стержнем.
- До нас дійшли написані на бересті книги та грамоти.

13

Книгодрукування

- Китайці винайшли спосіб друкування з дерев'яних дощечок (ксилографія – на дереві вирізували рельєфні тексти, за допомогою шітки їх змашували фарбою, накривали аркушем паперу і під тиском діставали відбиток).
- В 1041 -1048 р.р. коваль Бі Шень винайшов спосіб друкувати книги за допомогою окремих ієрогліфів.
- В XIV столітті зразки китайського рухомого шрифту потрапили до Кореї, де їх удосконалили, а згодом замінили мідними.
- Удосконалені мідні ієрогліфи повернулись до Китаю і були застосовані близько 1488 року.

10

Папір

- Винахідниками паперу були китайці.
- До винаходу паперу китайці писали на бамбукових дощечках або шовку.
- У 105 р. Цай Лунь приготував новий сорт паперу зі старих риболовних сітей.
- В IV ст. папір витіснив бамбукові дощечки. Його виготовляли з рослинної сировини: деревної кори, очерету і бамбуку.
- В 751 р. араби взяли в полон декількох китайських майстрів і навчилися самі виготовляти папір.
- У 1154 р. паперове виробництво налагоджене в Італії, в 1228 р. – у Німеччині, 1309 р. – у Англії.

14

Винахід друкарства

У 1440- 1445 р.р. німецький винахідник Йоганн Гутенберг винайшов рухомі металеві літери та друкувальний станок.

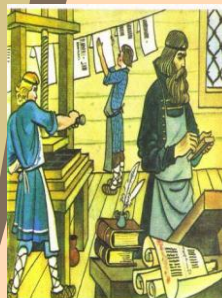
15

Друкарство в Європі

- ◆ Тираж друкованої не перевищував 300-400 примірників.
- ◆ Європейські друковані книги, що вийшли до 1 січня 1500 року називалися “інкунабули”.
- ◆ Інкунабули мали великий формат, був відсутній титульний лист, всі прикраси робилися від руки.
- ◆ У 1468 році друкарський станок з’явився в Чехії, в 1469 – в Нідерландах, в 1470- у Франції, в 1476 році – в Англії та Польщі.

18

Перші друкарні

16

Іван Федоров

засновник книгодрукування в Росії та Україні

- ◆ У 1563 році у Москві збудували спеціальний будинок для друкарні – “друкарський двір”.
- ◆ У березні 1564 Іван Федоров з Петром Мстиславцем видали книгу “Апостол”.
- ◆ У 1565 році видана друга книга “Часовник”.
- ◆ На цьому діяльність першодрукарів припинена. Вони, обвинувачені в єресі, змушені були емігрувати до Литви.

19

Друковані книги

17

Друкарство в Україні

- ◆ У Львівській друкарні, 15 лютого 1574 року Іван Федоров закінчив друкувати “Апостол”, тиражем близько тисячі примірників.
- ◆ У 1574 році вийшов “Буквар” – перший вітчизняний підручник.
- ◆ На Волині, в Острозі, Іван Федоров видає “Новий Завіт” і повторно “Буквар”.
- ◆ Тут виходить “Біблія” - найбільша за обсягом та найдосконаліша його робота, та вперше в нашій країні окреме видання поетичного твору “Хронологія”.
- ◆ В Україні Іван Федоров застосовує оригінальний, невідомий ще в Європі спосіб друкування двома фарбами.

20

Сучасні друкарні

Список використаної літератури

1. Бібліотечні уроки. Вкладка // Сільська школа України. – 2008.- № 1, січ. - С. 1-80.
2. Вірні друзі читачів // Шкільна бібліотека. - 2008.- № 12, груд. - С.48-49
3. Запрошуємо вас на розмову про літературу довідкову // Шкільна бібліотека.- 2008.- № 6, черв. - С.50.
4. Єніна Н.С. Доносити до учнів знання / Н. С. Єсеніна // Шкільна бібліотека. - 2010. - № 1, січ. - С. 55-59.
5. Казкова країна Мудрої книги // Шкільна бібліотека. - 2005. - № 10, жовт. - С. 139-140.
6. Книжкова родина // Шкільна бібліотека. – 2005. - № 12, груд. - С. 66-67.
7. Коновалюк Л.В. Роль і місце шкільної бібліотеки та вчителів початкових класів у формуванні читацьких інтересів / Л. В. Коновалюк // Шкільна бібліотека плюс. – 2008. - № 3. - С. 22-23.
8. Періодичні видання // Шкільна бібліотека. – 2006. - № 6, черв. - С.92.
9. Подорож казковим містом // Шкільна бібліотека. - 2007. - №12, груд. - С. 118-119.
10. Семикіна О. Д. Українські казкарі / О. Д. Семикіна // - Шкільна бібліотека. – 2011. - № 1, січ. – С. 101-102
11. Турнір «Казковий віночок» / Шкільна бібліотека. - 2006. - №2, лют. - С.143-144.
12. Чекан Н.М. Знання – сонце, книга – вікно/ Н. М. Чекан, Г. Л. Ситник // Шкільна бібліотека. – 2008. - № 11, лист. - С. 26-34.
13. Черномазова В.О. Діяльність бібліотеки на підтримку читання. Популяризація читання / В. О. Черномазова // Шкільна бібліотека. – 2008. - № 11, лист. - С. 47-49.
14. Юхименко К. М. Щоденник читача / к. М. Юхименко // Шкільна бібліотека. – 2010. - № 1, січ. - С.92
15. Юхименко К.М. Як навчати дитину цінувати книгу/ К. М. Юхименко// Шкільна бібліотека. – 2010. - № 3, берез. - С. 69-70.

